

Nemunas

Nr. 10
(373-814)

2012 m.
kovo 15-21 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Osvaldas JABLONSKIS. „Užvenčio parko kaliausės“. 1984 m.

Akvarelinių gelmių keleivis **8 p.**

Kauno Laiptai

3-7 p.

Proza _____

Stasys BABONAS

Poezija _____

Tautvyda MARCINKЕVIČIŪTĖ

Aldona RUSECKAITĖ

www.nemunas.net

9 770 134 314 007

Pirmasis laiškas –
nuo širdies žodelių tarti!..

Edvardui VISKANTAI – 110

Vertėjo
išpažintis

Jurga TUMASONYTĖ

Šviežiena

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Tylos pamokos
pavasarėjant

Andrius JAKUČIŪNAS

„Šaldytuvų etikečių
konkursas“ –
tarp pilkų debesų

10 p.

Tylos pamokos pavasarėjant

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Savaitegalį (na, jei tiksliau – kovo 9 d.), kai kauniečiai vaikščiojo gatvėmis išsipuošę riestainių karolių ir iškélé verbas lyg kardus kovai su niekaip nesitraukiančia žiema, būrelis ištikimiausią dailės gerbėjų susirinko į Kauno paveikslų galeriją, kurioje atidaryta antroji projekto „Trys tapybos pamokos“ paroda „Nauja konceptualiai tapyba“. Kai kam niekada nepabesta mokytis, net kai kiti linksminasi ir saulutėje kaitinasi. Nors mokyti tapybos dairantis į puikius savo žanro žinovų darbus, aiškinti konceptualumo paslaptis – ne tokios jau ir sunkios pamokos.

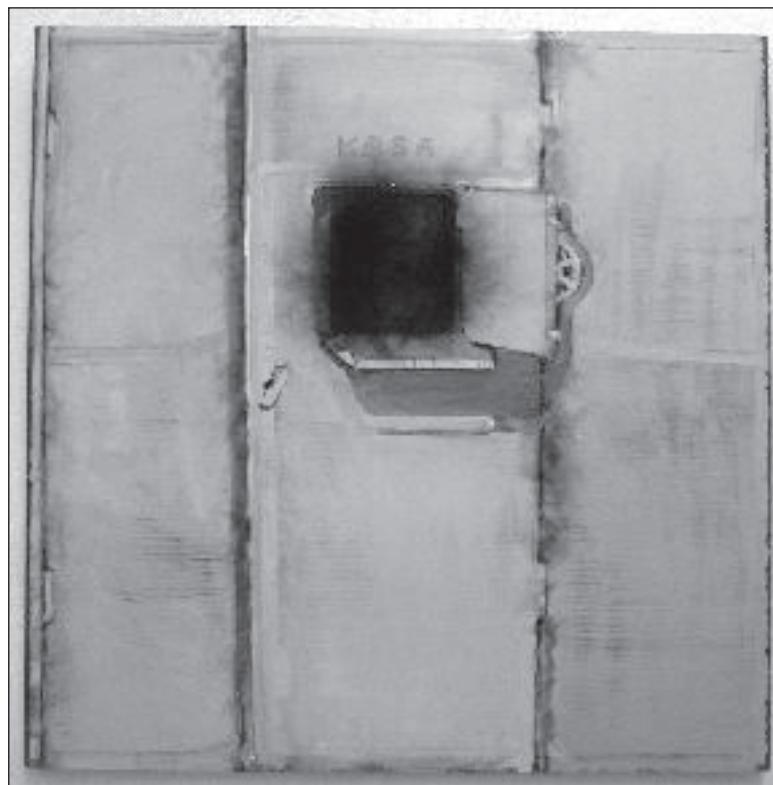
Pirmoji projekto „Trys tapybos pamokos“ paroda surengta galerijoje „Szyperska“, Poznanėje. „Nauja konceptualiai tapyba“ atvėrė duasis Kaune, o trečioji (ir didžiausios apimties) bus pristatyta rugpjūčio mėnesį Tarto miesto muziejuje.

Projektą organizuoja galerija „Meno parkas“ ir „Kampania Artystyczna“. Kuratoriai taip pat du: Krzysztofas Stanislavskis (Varšuva) ir Arvydas Žalpys (galerija „Meno parkas“).

„Savo muziejuje pristatomė parodą, kurioje lietuvių tapyba konkuruoja su pietinių ir šiaurinių kaimynų darbais. Dailininkai verti vienas kito, nes visi įvertinti solidžiomis premiomis. O mums džiugu, kad draugystė su „Meno parke“ galerija tėsiasi ir dovanoma ypač įdomių projektų. Susirinkusieji tikrai turės ką parodoje veikti, galės ilgai kontempliuoti prie labai skirtingų darbų“, – teigė galerijų bičiulyste besidžiaugiantis M. K. Čiurlionio muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis. Parodoje eksponuojami itin didelės apimties darbai, kurie „Meno parke“ niekaip nebūtu sutilpę. O žiūrovai gali džiaugtis išties paveikiu vaizdu – puikūs, dideli kūriniai kuria nepaprastą išpuštį.

„Idėja organizuoti tokį projektą kilo Krzysztofui, kuris puikiai išmano Lietuvos tapybą, nes renge ne vieną parodą. Projektas pristatomomas dalimis ir po truputį keičiasi. Idomu stebeti, kaip jis auga. Kiek vėliau tikimės išleisti ir katalogą, kuris papildys ilgą projekto kelionę ir viską apibendrins. Mes nesistengėme parodyti šių trijų dalyvaujančių valstybių kultūrinės situacijos, nes puikūs, žymūs menininkai, nors ir astovauja savo šalims, vis dėlto geriausiai atskleidžia individualius meninius siekius ir mąstymą. Individualizmas ši kartą svarbesnis už tendencijas. Nutarėme, kad tapybos parodą, kuri šiaip jau išlaiko žanro grynumą, reikia papildyti ir videodarbais, labai dažnai lydinčiais kitų dailės sričių kūrinius, juos papildantais šiuolaikine kalba. Džiugu pristatyti parodą, kurioje rodomi dar visai nematyti darbai. Čia mūsų žiūrovams išties bus daug naujo. Kalbu ne vien apie užsienio autorius, bet ir apie lietuvių. Tik vienas Jono Gasiūno paveikslas jau eksponuotas Kaune, o yra ir tokius, kurie apskritai rodomi pirma kartą“, – parodą pristato kuratorius A. Žalpys.

„Trių tapytojų (Pawel Lubowski, Lenkija, Kaido Ole, Estija, ir J. Gasiūnas, Lietuva) kūrybos pristatymu norima iš dalies parodyti šiandieninėje tapyboje vyraujančią menininkų mąstymą, jų poziciją, keliamas koncepcijas, idėjas ir išraiškos priemones tapyboje“, – parodos idėja nusako organizatoriai. Visi trys autoriai be galio skir-

Jonas GASIŪNAS. „Kasa“. 2012.

Paweł ŁUBOWSKI. „Statulos XXIII“. 1988.

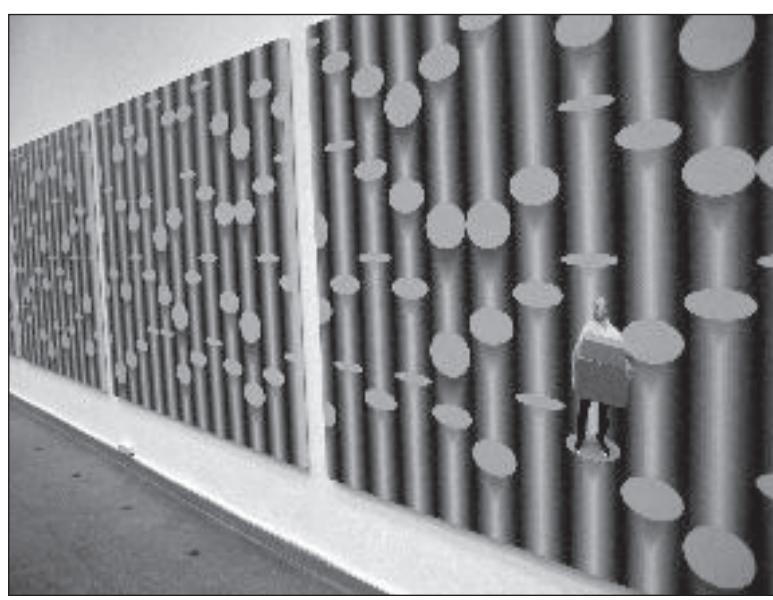
tingi, todėl iš žiūrovo, siekiančio svokti kiekvieną jų atskirai ir vėliau sujungti į bendrą visumą, reikalauso nemenko atidumo ir meninės klausos.

Lenkų menininkas P. Lubowski – „tapytojas-analitikas“, dirbantis ir su fotografija, objektais, kuriantis videodarbus. Tačiau ši kartą norėta parodą išgrynti, todėl pasirinkta tapyba. Tiesa, šioje formoje akivaizdžiai susilieja fotografijos, skulptūros, objekto meno elementai. Tačiau viena tapybinė instalacija „Žalgirio mūsis“ yra interaktyvi ir labai artima instaliacijos žanru. Vytauto, Jigailos ir kitų karvedžių portretai ant krepšinio kamuolių gali būti drąsiai metami į krepšį, ir žaidimas vėl prasidės. Kas žino, gal ši

kartą laimėtojai bus kiek kiti. Nors tuo tikėti ir nesinori.

K. Ole – vienas žinomiausių ir garsiausių šiuolaikinių Estijos menininkų, jo darbai jau dabar puošia muziejų sienas. 2003 m. dailininkas, atstovaudamas Estijai, savo kūrybą pristatė Venecijos biennalėje. „Tai menininkas svajotėjas, perfekcionistas ir idealistas. 1990 m. savo kūrybą pradėjės abstraktių kompozicijų tapyba, jis labiau žinomas kaip minimalistinių žmogaus figūrų, konceptualų minimalistių kompozicijų autorius“, – organizatoriai pristato menininką, kuris Kaune eksponuoja du tapybos ciklus: „Kaido māsto“ ir „Kaido ieško tinkamos vietas“.

Nukelta į 9 p.

Kaido OLE. „Kaido ieško tinkamos vietas“. 2010.

**Skaudžią netekties valandą, mirus mylimam Broliui,
nuoširdžiai užjaučiame kolegę Liną Navickaitę.
Lietuvos raštojų sąjungos Kauno skyrius**

**Mirus mylimam Broliui Sigitui nuoširdžiai užjaučiame kolegę
Liną Navickaitę.**

Nemuniečiai

**Kauno miesto savivaldybės merui Andriui Kupčinskui
Savivaldybės tarybos frakcijų vadovams
Kauno miesto tarybos nariams
Žiniasklaidai**

PAREIŠKIMAS

Kauno miesto savivaldybės Kulturnos ir meno taryba, sudaryta kaip patriamasis organas miesto kultūros klausimais, dirbanti pagal Kultūros ir meno tarybos nuostatus, analizuoją miesto kultūros būklę, stebi situaciją, formuoja kultūros strategiją, teikia išvadas bei pasiūlymus dėl įvairių aktualių miesto kultūros reikalų ir įvykių. Tačiau pastaruoju metu Kultūros ir meno taryba patenka į keblią situaciją, kai miesto politikai, apeidami Tarybą, rengia netiketus sprendimus, nesupazindindami su jais nei Tarybos, nei kultūros bei meno darbuotojų, kuriuos tie numatyt sprendimai liečia. Todėl Kultūros ir meno taryba pareiskia savo poziciją:

1. Kategoriskai nepritaria miesto savivaldybės sprendimams, susijusiams su miesto kultūros politika ir jos organizavimu.

2. Yra susirūpinusi dėl skubotų, neargumentuotų sprendimų sujungti skirtinges kultūros įstaigas bei Savivaldybės administracijos Kultūros ir Miesto įvaizdžio ir turizmo skyrius, o iš tų junginių suformuoti netiketus ir tarpusavyje nesuderintus darinius.

3. Pastebi, kad skuboti, neviesi sprendimai į miesto kultūros gyvenimą atneša tik sumaištį, trukdo kūrybiui darbui, išbalansuoja menininkus.

4. Ragina miesto politikus jausti pagarbą kultūros ir meno srityse dirbantiems kūrėjams bei kultūrininkams, plačiau žvelgti į miesto kultūrą, suvokiant ją kaip visos respublikos kultūros dalį, kaip sritį, kuria reikia ypač puoselėti ir globoti, o ne griauti.

5. Mano, kad kultūrą kuruojančių politikų kompetencija yra nepakankama, todėl iš visų meno sričių ir kultūros įstaigų suformuota Kultūros ir meno taryba gali jiems teikti kvalifikotų pasiūlymų ir išvadų. Tuo metu ji vis dažniau nušalinama.

6. Mūsų demokratijos ir viešumo laikais visi planuotini ir įgyvendintini sprendimai kultūros klausimais turėtų būti iš anksto pateiktai su reikalina medžiaga, argumentais ir diskutuojami keliomis kategorijomis – Kultūros ir meno taryboje, tarp kultūrų kūrinių darbuotojų, taip pat įtraukiant ir placiąją kultūrinę visuomenę. Tiek tuomet galimi tokie kardinalus pakeitimai.

7. Viskas, kas atliekama skubotai ir neskaidriai, kelia nereikalingų įtarimų ir nepadeda puoselėti kultūros, tad reikalaujame politikų jausti asmeninę atsakomybę miesto visuomenei rengiant ir priimant sprendimus kultūros srityje.

Todėl Kultūros ir meno taryba siūlo nesvarstyti kultūros įstaigų optimizavimo 2012 m. kovo 15 d. posėdyje, neįtraukti į Savivaldybės tarybos posėdžių darbotvarę kultūros įstaigų reorganizacijos klausimo. Priešingu atveju būtų labai sutrikdytas kultūros įstaigų darbas, pažeistas kultūros darbuotojų žmogiškasis orumas, nuvertintos kultūros įstaigos, daugelį metų tarpaujančios Kauno visuomenei. Būtina prieš priimant rimtus sprendimus atlikti parengiamąjį darbą, detalai išanalizuoti situaciją, galimybes, naujų pasekmes.

Kultūros ir meno taryba yra pasirengusi aktyviai svarstyti pasiūlymus ir reorganizacijos projektus bei pateikti savo išvadas.

Viliamės, kad politikai suvoks: miestas be kultūros ir atviro dialogo su jos kūrėjais – miestas be ateities.

**Kauno miesto savivaldybės
Kultūros ir meno tarybos vardu
pirmininkės pavaduotojas
Andrius ŽIURAUSKAS
2012-03-08
Kaunas**

Kaunui dainų neberekia

Ne paslaptis, kad per pastaruosius 20 metų Kauno miesto chorouose sumažėjo dainininkų, dalis chorų neteko savo įstaigų, o daugelis jų vadovų dirba be jokio atlygio. Tai ne karta buvo akcentuota Kauno miesto savivaldybės tarybos nariams, tačiau chorvedžių ir chorai jokio dėmesio nesulaukė. Kovo 12 d. Lietuvos chorų sąjungos Kauno skyriaus tarybos nariai skubiai rinkosi į posėdį. Jame dalyvavę Lietuvos chorų sąjungos Kauno skyriaus pirmininkė Leokadija Janušienė, nariai Petras Bingelis, Albinas Petrauskas, Rolandas Daugėla, Keštutis Jakeliūnas, Donatas Jokūbonis, Zinaida Gerasina aptarė Kauno miesto chorų išlikimo klausimą. Nerimą padidino paskelbtas miesto kultūros projektų finansavimas. Tiksliai – nefinansavimas, nes mėgėjų projektams žadėtieji 129 tūkstančiai litų staiga išsitrpo kaip pavasario sniegas. Vistems projektams liko tik 30 tūkstančių. Trijų chorų „Cantate Domino“ (vad. Rolandas Daugėla), „Saluto“ (vad. Ramutė Štreimikytė) bei „Leliumai“ (vad. Albinas Petrauskas) jubiliejiniams koncertams šiais metais skirta po 1700 Lt.

Bet labiausiai chorvedžių neramiai mėgėjų meno festivaliai, vykstan-

tys Kaune. 2012 m. sausio 7 d. su dižiausiu pasisekimu praėjus XVII festivalis „Pakelkime mes taurę linksmą“ iš Kauno miesto renginių visiškai išbrauktas, triju dienų festivaliu „Susitikime dainoje“ bei lygių balsų festivaliu „Ave Maria“ skirta tik po 1500 Lt. Palyginimui – salės nuoma dienai kainuoja apie 2000 Lt, o ką kalbėti apie afisąs, honorarus ir t. t.

Kaunas, garsėjęs kaip lietuvių chorinės kultūros bei pirmosios Dainų šventės miestas, atsidūrė beviltiškoje padėtyje. Ar kam nors Kauno miesto taryboje dėl to skauda galvą? Nebent tarybos nariui, konservatorui, Kauno valstybinio choro vadovui, dirigentui, profesoriui Petriui Bingeliui. Jo vieno balsas neina į dangų... Jam telieka apgailestauti dėl tokijų trumpareigiskų sprendimų: „Neliks chorų, nebeturėsime ir Dainų šventės, ištruktos į UNESCO kultūros paveldo sąrašą.“

Tiek miesto muzikus, tiek visą kultūrinę bendruomenę papilkino vasara organizuojamai Napoleono persikėlimo per Nemuną inscenizacijai skirta solidi suma, šiais metais „suvalgiusi“ daugelio kitų renginių finansavimą.

„Nemuno“ informacija

Stasys BABONAS

Rupūžė

Apsakymas

Zenonas BALTRUŠIO nuotrauka

Fromas, jos sielos atplaiša, pėdina taku. Lakuoti batai nepataiko į baltutį smėlį: vis i žoles ir i žoles... Jis iš visų jėgų priekin mosteli koja, o ši, storas rastgalys, i šoną skrieja.

Atplysta medžio šaka, atplysta nagas... Julijos sielos gabalėlis atplyšo!

Fromas (kodėl jos akys taip rodo?), apžergės balto smėlio taką lyg ilgą užkeikštą žirgą, joja. Takas paiklis! Takas it aštrus peilis perrēs jos sūnų.

Sielas nevalia supjaustyti!

Baltas smėlio takas ligi dangaus nusidriekis, atkartos lėktuvu brydė.

Julija iš drobinio maišelio ištraukia sulankstomą kėdutę. Pasėdės. Ji turi devynis kalnus laiko. Virpantys karklų lapai jos kūna ir sielą slepia nuo sūnaus akių... Šalia tako galėtų drybsoti didelis akmuo – tik kelmas iš žolių kyšo. Netoli žmogaus ūgio medelis ropščiasi i debesių.

Ramunė atplasnos smėlio taku prie kelmo. Išgirs Fromo žodžius. Jie bus panašūs į bombas. Ji slinks skersa, iš kur atsivilkusi, lyg dveianti lapę. Julijos sielos atplaiša, Vladimiro kūno palikimas atiteks jai... Niekas neatims Fromo.

Vladimiras iš dangaus pas Juliją nusileido. Atnesė krepsį grybų. Ant stalos svystelėjo lakuno pažymėjimą. I krūtinę spoksojo. I akis nežiūrėjo. Gal bijojo gilaus mėlynumo? Šituo žiūrejimu lyg stipriomis lakuno rankomis Julija aukštyn kėlė: virš medžių, praskrendančių paukščių, netoli debesų. Dangus šalia telkšojo. Vladimiras užsimerkė. Julija iš didelio auksčio krito į lakuno glėbi.

Jie grybus valgė... Pamažu i mėlyną mišką leidosi saulė. Žvaigždės kaip išgaudinti jonvabaliai pasklidė po skliautą. Julija tada nežinojo, širdyje ar tikrovėje šis paveikslas gyvena. Netoli, kariniame oro uoste, žviegdamis, tarsi garsų papliūpomis pjaustydamis žemę (gal ir žmonių kūnus?) kilo, leidosi lėktuvai. Julija ir Vladimiras spoksojo į drugelių sparalus, klausėsi beskleidžiančių jurginų šnabždesio. Ji oro uostu pavirto. Ne kariniu!

Julija ir Vladimiras šnabždėjo

vienas kitam švelnus žodžius, mosavo rankomis lyg drugiai, lyg paukščiai. Jie vienas kitam i akis nežiūrėjo, o lūpos nesusitiko, kūnai nesiglaudė... Kartais ne visą sapną žmogus prisimeni – kelios šukės tarsi netycia nugarma i bedugnė, niekada atmintin nesugrįžta. Gal Julijos ir Vladimiro kūnai buvo susiviję į kamuoli? Jos krūtinė tada žiojėjo ir gražūs paveikslai į gelmes ropštési. Dar daug liko tuščios vietos... Kariniai lėktuvai skrai-dina bombas. Kartais – numeta. Bombos nedidėja lyg obuoliukai ar kopūstų galvos. Ne bombą Vladimiras po Julijos širdimi pasėjo! Gimė Fromas. O karinis lėktuvas jau buvo toli... Jis skraidė kitos valstybės danguje ir mėtė bombas. I lėktuvą pataikė raketa. Metalinis paukštis subiro tarsi porcelianinis puodelis.

Vladimiro palikuonis prie kelmo sustoja. Spokso lyg i keptuvę. Irstančiamė Fromo kūne karaliauja jos, Julijos, siela. Plėšri liga sūnaus kūne lizdus susisuko... Si liga okupuos ir sielą! Fromas niekada ligos neavadindavo vardo. Atrodė, kai balusu tari lotyniškų raidžių rikiuotę, trašomis barstai piktžolių lauką. Liga prie sielos artėja. Nematomi plėšrūnai i geniai kalena skyles smergenų apvalkaluose. Tarsi mažutėmis kulkomis šaudo. Daugėja skyliūčių. Gal žaizdu?

Balto smėlio taku atstriksi Ramunė. Ne lėktuvo bryde mėlyno dangaus skliautė... Fromas tai i ateinančią dėbcioja, tai i kelmą. Atrodo, taip nori Ramunė aukštai iškelti, kelmą – i žoles igrūsti, i žemę. Julija spokso pro šakų raizgalyne... Ar Fromo ir jos akys tokiai pat ateinančią regi? Ramunės plaukai pelenų spalvos. Ilgi, bangoti. Gal mažutę audringos jūros šukę burtininkas jai ant galvos užmovė? Žvelgi į tos merginos akis ir lauki sušlykiant žuvėdrų. Paukščiai iš už horizonto išnirs, skris tiešiai tau i širdį kaip mažučiai kariniai lėktuvai. Fromas ne kartą pojos plaukais lyg po nuometu slėpę pliką pakauši.

Kris Fromo žodžiai ant kelmo, i žoles, ant tako tarsi bombos. Ir sprogs. Ramunė iš basutės išlindu-

sias pirštais spardys tako smėlį. Julija, tavo sielos dalis aplink kelmą smirinėja... Jo kūnas baigs kelionę, o siela prie tavosios vėl priglus. Fromo vaikai, Ramunės ir Fromo palikuonys, visas ligas lyg seimos relikvijas iš Fromo būty paveldėjė: kojų nemostagotų, galvos nuo patalo nepakelty.

Ve, ve! Panelė Ramunė ištisia ranką. Fromo pirštai aplėbia jos delnā. Po susitikusiomis rankomis riogso kelmas... Ramunė šypsosi. Fromo akys bėga baltu smėlio taka, staiga į padangę šoktelį. Gal ieško karinio lėktuvo pėdsako? Gal balta dūmų juosta mėlynėje tai to paties tako, vingiuojančio per pievą, tēsinys?

Merginos šypsena lyg pilnavaduris didelis gėlės žiedas dar placiau išsiskleidė. Neaugi jai gražus Fromo kūnas? Ligotas, jau irstantis? Gal ji trošta Fromo sielos? Mergytė nežino, kad tai tik atplaiša, galbalėlis, šukė, maža šalelė. Ji visada netoli Julijos: nutolsta, priartėja, nutolsta, prisiglaudžia. Motina kartais Fromo sielą lygina su dar viena savo koja, su ranka. Kartais atrodo, kad sūnaus siela panaši į jos veidą. O gal – i visą galvą? Trumpa virvute prirosta kaip dekoratyvinis šunukas: tai toliau bindzina, tai arčiau, bet visada – šalia.

Ji liuoktelės prie Ramunės ir Fromo! Sulankstomą kėdutę paliks karklų krūme. Jeigu Fromas, jos sūnelis, nesako sunkių žodžių, ji prabil... Kris bombos, sproginės. Fromai, kalbėk. Gal Ramunė ištars sunikus žodžius? Kartais karinius lėktuvus pilotuoja moterys. Kris bombos. Sūnau, tu ją lyg pasiutusių lapę privalai kuo toliau vyti! Tu, o ne jū! Tu! Jai nereikia tavęs, keturkampio ligų maišo. Tau po kauko-le baigia sutrūnyti vienas smegenų apvalkalas. Gal ir visi? Nenorai tavęs klausyti kojos. Tuo atsisakys rankos, kaklas. O Ramunė jauna! Ka jū veiks su tavimi, žopčiojančiu ce-pelinu? Fromai, sūneli, Ramunė svajoja įkelti koją į mūsų sodybą, apsigyventi. Sūnau, ar išsivaizduoji – ta kūtvėla gyvens mūsų namuciouse, kai mūsų nebus, kai mes pa-likisime ši pasauli... Ne, sūnau, ne! Sūnau, ne! Julijos kojos prapuolė,

galva pradėjo suktis... Širdyje (gal dar giliav?) susikeitė vietomis danguis ir žemė, tikrovėje ir krūtinėje tūnantys vaizdai susimaišė. Siela labai greitai augo. Ir sielos atplaiša didėjo lyg gėlės svogūnėlis šalia motininio gumbo. Atsiskyrė vienas nuo kito. Kartais motininis svogūnas žūva... Atplaiša lieka gyventi...

Julija nuo sulankstomos kėdutės šovė aukštyn, šlepėlėjo šalia Ramunės ir Fromo.

– Sūnau, ištark Ramunei gražius žodžius.

Fromas į atšuoliavusią nepažvelgė, tarsi jos nematyti. Ramunė akių nepakelė, lyg nebūtų išgirdusi né vieno žodžio. Jie abu į kelmą spokso – ant kelmo, ant samanų, tu-pi didelė rupūžė!

– Dėkui tau, graži mergaitė, kad atėjai, – Fromo duslūs žodžiai lyg dideli muilo burbulai, lyg baltų dūmų garbanos aplėbia Ramunę. Ir pats Fromas juose paskęsta. – Ramune, aš labai skubėjau. Ar nepavėlavau?

– Mielo mergaitė, ko nekalbi? – čepsi Julija. – Prisipažink, jog troškai išgirsti švelnijus Fromo žodžius.

Ramunė ir Fromas jos nema-negirdi... Jie akį neatplėšia nuo ru-pūžės. Pilkus kauburėlius Ramunė ir Fromas žvilgsniu liečia, glosto. Gal po kelių akimirką raupsuoto-sios oda išsiligys? O gal žaizdos atsivers? Mažutės mažutės. Viena glausis prie kitos, viena – prie kitos. Ant kelmo žiojės didelė žaizda: ji laibomis kojytėmis belsisi į samanas, žvelgs liūdnomis (nejau-gi mėlynomis?) akimis.

Šalia keisdamas formas žolėje raivosi medelio šešėlis.

– Aš išgirdėjau, – it jūros ban-gos suošia Ramunės balsas. Jame toli (gal labai giliav?) vos girdėti žuvėdros klyksmas. Gal du paukščiai iš už horizonto atskrenda? Žuvėdros riksmas panašus į tolima lėktuvu kauksmą. Ramunė prie Fromo prisiglaudžia. Susitikusias rankas aukštyn iškelia. Atrodo, i žuvėdras nukreipė priešlėktuvinę raketą. – Fromai, aš išgirdau pavėluoti.

– Ramune, mes jau susitikome. – Taip, Fromai, mes susitikome. Jie atsisėda ant kelmo.

Nė mažiausias vėjelis nedvelkė virš tako, po dangumi. Medelis į žoles metė bauginantį šešėlį: lyg išspė-jimą, lyg prašymą. Fromo akys vis kažko ieškojo: tai žolėse, tai į pa-danges besistebiančiamė medyje. Žvilgsniu stabtadvor ties saulėje mirgančiu karklų krūmu.

– Ko tu nerandi? – Ramunė pirtu baksteli Fromui į nosį.

– Mačiau rupūžę. Ant jos tikrai neatsisėdau. Kur ji dingi?

– Mano akys išgirdėjau, – Man atrodė, kad jū iš kažkieno krūtinės iškrito. Gal iš karklų krūmo atšuoliavo? Žinai, ten, aš taip manau, buvo samanų gniūžtė... Ant kelmo – samanų gniūžtė!

– Ramune, o tas medžio šešėlis – toks baugus? – Fromo lūpos artėja prie merginos akių. – Šešėlis buvo panašus į raganą. Dabar, žiūrėk, jis primena bégancią lapę. Aš gir-dėjau, šešėlis žodžius šnabždėjo.

– Aš išgirdėjau žodžius, – Ramunės galva svyra ant Fromo peties. Nesusitikio jos akys ir Fromo lūpos. – Girdėjau, labai gražius žodžius šešėlis kalbėjo. Klausyk, gal laumė buvo atėjusi į mūsų krūties? Suprant, iš karto – į mūsų abiejų krūties.

– Ramune, žiūrėk, medelio šešėlis primena giltinę.

– Netiesa, Fromai. Šypsokis man į akis. Ar matai? Medelio šešėlis, aš neabejoju, panašus į jauną mėnulį. Šalia jo – angelas skrenda. Fromai, kiek mes turėsime vaiku-čių: du ar tris?

– Nežinau...

– Fromai, – Ramunė užsimer-kia. – Fromai, kodėl angelas šalia mėnulio panašus į lėktuvą? I labai mažą. Žaislini. Žiūrėk, lėktuvas į ru-pūžę paversto. Žiūrėk, pasislėpę karklų krūme...

Zenon BALTRUŠIO nuotrauka

Tautvyda MARCINKEVIČIŪTĖ**Biržų pilis**

Ne birža, nes nenupirksi už vertybinius popierius, ne populiarius šioje vietoje, ne bedarbių birža, nes visi grafai labai užsiėmę, ne biržė, nors atmatuota, iki kur kirsti ne mišką, bet biržytis pilį atėjūnų kardais ir kalavijais tvanką birželį; kaip bitkreslė pilis numinta vietinių vaikystėj, bet kaip pražydus dabar: tyzen-hausai ir ogi-nskiai kartoja prie žalia gelumbe aptraukto keturgubai (kaip valstiečių gubomis sustatytas šienas) sulankstomo stalo, mėgaudamiesi sklindančia šiluma nuo ornamentuotos koklinės krosnies; o vaikai yra vaikai, niekas jų ne-vaiko, net jei pilis sulyg-ta arba sulyg-inta su pamatais; kiek čia vienos slėpy-nėms! nesurandamiems niekad; kiek paslapčių čia prasmegusių, didelių ir mažų lyg deimantais inkrustuotas smeigtukas, lyg karščiuojantys bankrutavusio smegenys; for-postas: taip paprastai nepraleis, atėjūne; gynybiniam griovy tave skandins, atkirs taip paprastai lyg lošiant ne į mostį pakeliamuoju tiltu, nėra ką veikt tau čia, žuvėde, tiek kartų žuv-ęs, tu vėl apgaule patenki į pilį – pasivertęs žuv-imi.

Nes ši pilis, iš naujo su-pil-ta, visus masina, tačiau, kol akys žavis, nebéra tokios mašinos, kuri kaip deus-ex-machina sugriauti ją bandytų vėl.

Draugystė

Draugai gali daug: pagalvos apie tave, ir tavo kaktose sužybsės Jonavabalis. Pasišviesi juo lyg šachtinginkas brangiųjų Draugystės akmenų kasykloje arba išradėjas, patikėjės, jog homo sapiens ne vienišas ir reikia kreipti raketą Andromedos įko link.

Draugystė moka aukotis, nepaisydama net lauke siaučiančio viesulo, kad ateitų į tavo namus, kai tau reikia, tapdama ne auka, bet šakočiu, kurį tu kepi savo jausmų aukštakrosnéje, kad pavaišintum permirkusį savo draugą. Jūsų emocijos lyg smiltelės apsigyvena perluotėje, ir po daugelio metų, užvertas nuo pašalinė akių, užaugas joje perlasis.

Draugai neapgaudinėjami: jiems pasirodoma be ordinų ir medalių, kai esi nuvargės, kasdieniškas, to ir to pastumtas, ano pažemintas, net savujų užspeistas į kamprą, bet – žiūrėk, kaip žodžiai, išskridę iš draugo burnos, žaviai kaip strazdai giesmininkai, volungės arba meletos jau sūpuojasi ant širdingo pokalbio šakos.

Draugystė gelbsti lyg greitoji pagalba, varoma jausmais, matydama tave visiškai bejėgi ir grąžindama nuo ribos, nereikalaudama čekių, indulgencijų arba garbės raštų, paprasta, bet ištikimesnė nei visų išgarbstytoji Meilė.

Nepastebimas, bet turi būti

*Lordas turi būti, net kai nepastebime,
Ar Jis yra;
Jis žvelgia iš aukštai, bet ne iš aukšto,
Ne nuo palėpės, kuri užgriozdinta
Išmetimui skirtais senais kilimais,
Apdulkėjusiais trilitriniais, iš kurių
Pelės švilpčiodamos lyg šoviniai geria
Šampaną ir punšą;
Mano pelės kailiuko ir tokio švelnumo
Suknelė prirosta prie mano jaunystės
Kaip litas prie oiro, kaip sako Jutta,
Gyvenanti ne Jutlandijoje,
Ką dar galėčiau nusipirkti už orą,
Kurio turiu daugybę – saldaus, spalę
Kvepiančio sušalusiom širšem, priroštom prie
Vynuogių ir medaus,
Kuri dar tebededu sidabriniu šaukšteliu
Karšinamai Mamai į arbata pačiame
Miesto centre, Visatos širdy,
Kur net nebūtina judinti vairo.*

Baldų salonas

*nusikaltimą gamtai
išduoda
nuovargis ir liūdesys keliaujant
nuo vieno ūksmingo uosių guoto prie
kito
plačia bukų aleja
kai jie dar nebuvo rašomieji stalai
virtuvės komplektai vaikų kambario
balmai
dalykiškai akis bando vertinti
medienos ornamentą ir spalvą
bet
medžiai šnara nors tu ką
o kaip nepasiduoti
pašiurpusios mirties agonijoje
gyvūnų odos
kuria jie apmušti
provokacijai
ar įmanoma būti moralesniams
renkantis mirties
imitaciją
ar įmanoma išblizginti
nusikaltimo vietą
ir kraujas ir drožlės lipnios
jų taip paprastai neatsikratysi
naujoje svetainėje
manipuliuodamas distanciniu pultu
ne, žudikai paprasčiausiai
sumėtė pėdas
perveždami aukas į kitą
i būsimo pasipelnymo
vietą*

Kasetinių minų laukas

*Jau keleri metai lyja šrapneliais,
Jie sprogssta nustatyame trajektorijos taške,
Kliudydami draugą, giminaitį ar gerą pažistamą;
Po likusį gyvenimo laiką žengiam
Be būto nerūpestingumo
Kaip po kasetinių minų lauką –
Apsidairydami:
Sekundės dalis –
Ir – kas kitas?
Kam gyvent atsakyta?
Seka nenust – atomas; gal kris atomas,
Gal giminaitis, išvydęs fan-tomą
Miesto vaiduokly, o gal į nelygia
Kovą įvels tartum tankai
Mus ligos?
Vėleli iš naujo: žvakės ir gėlės.
Ir mūsų gyvenimas kaip neevakuojamų
Karo apimtų gyventojų teritorija:
Mūsų, – šitas
Gyvenimas, šitas, – ne Zambezės,
Ne Mianmaro, ne sunitų ir
Ne šiutų.*

Nemirtingumo piliulė

*jei dar įmanoma
pradžiuginti dovanomis
vaikus gimines draugus
(išradigumas: būtinas!)*

*ką gimtadieniu dovanoti
vaiskiai
kaip išėjimo paslaptis
senutei?*

*žinai jog jau nepadovanosi
nemirtingumo piliulės
ir viso to
ko ji tikėjosi
iš Gyvenimo
o visa kita?
Viešpatie
kiek daug (šiame pasaulyje)
nereikalingų daiktų
vardan kurių
taip sunkiai triūsiame!*

Lydeka, vėžys ir gulbė

Laikas išlydė poezijos aukso amžių, kurį skystu postmodernistiniu pavidalu į paskutinę kelionę lyd-i lyd-eka, vėžys ir gulbė.

Lyd-eka plaukia nasruose įsikandus lyd-raščius kažkur Lyd-os link, o vėž-ys, Mėnulio vaikas, nepraleidžia progos nepasi-vėž-inęs ir, sedėdamas važ-yje (očen važ-joje lico) viežlybai komanduoja sukti į Vakarus pirmiausiai pro Belo-vežo girią link Lenkijos, paskui, nepadavus dokumentų, kurių poezijai nereikia Europos Sajungoje, sukti kur nors į Lje-žą, už tūkstančių lje, gal ten Žiulis Supervjelis dar žinos, kas yra poezija.

Žiulis užmigęs amžiams ir, aišku, nežino, bet į važ-į įsėda jauni austr-ai, apsižergę austres ir lūpine armonikėle pademonstruoja monstr-įską post-modern-izmą, bet skystasis poezijos aukas nesusilydo atgal į guryuoli.

Mažiausiai sielojasi gulbė. Ji išskečia spar-nus, trukteli važ-į su poezijos turtu ir išverčia visą poeziją į ezerą, kuris nuo šiol bus vadinas ne Aukso, bet Sidabro ezero turtais, ir saugos juos visai ne Vine-Tu, bet jei ne Tu, tai pats Li Bo, paskendęs tame ežere ir atidžiai tikrinantis kiekvieną tiek pradedančio, tiek pripažinto meistro eilutę.

Rimgaudo MALECKO iliustracija

Pirmasis laiškas – nuo širdies žodelj tarti!..

Aldona RUSECKAITĖ

Sveiki, gal jau ir Kaune laikas pasikalbėti apie Joną Mačiulį-Maironį... Beje, apie pavardę! Nuo gimnazijos laikų teko jam „valkoti“ sulenkintą formą *Maculevičius*. Žinoma, garsiam Peterburgo dvardinės akademijos profesoriui žaidimas pavardėmis buvo tikras išsigelbėjimas – sulenkintoji forma oficiali ir pridengianti, o *Maironis* – vartojama kūrybai nuo 1891 m. Mažai kas susigaudė, jog tas pats žmogus ir uoliai eina pareigas akademijoje, ir rašo ugningus eiléraščius, kelia savo tautą į išsvadavimą... Pavojingas buvo laikas! Apie Poeto slapyvardžius, jų kilmę, jo didesnę meilę zanavykams nei gimtuvinės žemės žemaičiams dar bus laiko pakalbėti ir kitą kartą... Tik noriu priminti, kad 1921 m. Poetas raštu paprašė oficialiai visur įteisinti jo pavardės formą *Jonas Maironis-Mačiulis*.

Gal neuklū iš mano pusės prisipažinti, jog šiomet po tiekos Poeto namuose darbo metų – ką ten metų – dešimtmečių, pradėjau jį sapnuoti... Deja, ne linksmą – vis juodai pasipuošusį, su skrybėle ir juodu paltu – taip mėgo rengtis, vis besiskundžiantį, kad prasta sveikata. Žinoma, kai sulauki šimto penkiasdešimt metų – iš kur sveikata... Jam įteikiau didžiulę baltų žiedų puokštę, mat sapne su kolegomis muziejininkais nuspindėme – jokių nereikalingų dovanų, tik gėlės... Ką mes darome, kai sapnuose mus lanko brangūs artimieji? Aš, dar vakysteje išmokyta savo motinėlės, einu į bažnyčią ir užsakau šv. Mišias – juk esame katalikai... Kaip elgtis su Maironiu – nežinau. Savo testamente tam paliko penkis tūkstančius litų, kad atlaikytų už mano sieļą Mišias, skaitant dvidešimt litų už vieną. Praše, kad 50 metų po mirties Kunigų seminarijoje per jo vardadienį – šv. Joną Kantą (spalio 20 d.) būtų aukojamos Mišios. Maironis pageidavo ir troško maldų, norėjo, kad už jo vėl dar daug metų melstusi... Nežinau, kaip čia atrodytų, jeigu užsakyciau Mišias – įsivaizduju, jog būtų mano per didelis pasipūtimas, nors prisipažinsiu – esu jau Maironiui tai dariusi... Žinoma, neabejoju, kad šiomet bus Mišių už Maironio sielą, juk Kaune, o ir Lietuvoje daug bažnyčių... Beje, 1982 m., kai minėjome 120-ąsias Poeto gimimo ir 50-ąsias mirties metines, iš Amerikos lietuvių spaudos skrido atsišaukimas į sovietinės Lietuvos bažnyčias kuo plačiau minėti Poetą ir aukoti Mišias. O jeigu šiomet būtų tokia lyg *akcija* – šimtas penkiasdešimt šventujų Mišių... Bet kodėl aš čia su sapnais įsiveliau į ne savo sferą? Atsiprašau! Priežastis ta, kad esu įsigilius ir ištyrinėjusi, kaip Maironis troško po mirties sulaukti maldų...

Tik ką atšventėme dvi gražias valstybines šventes (jeigu šventėme!) – Vasario 16-ąją ir Kovo 11-ąją. Pirmoji yra Maironio iškentėtoji, išlauktoji, išsidžiaugtoji. Antroji – mūsų, gyvenančių čia ir dabar. Tačiau Poetas spėjo ir nusivilti, jis buvo romantikas, idealistas, manė, kad visi nepriklausomai Tėvynė labai mylės ir dirbs dėl jos be jokio užmokesčio. Naiviai, žinoma, galvota! Deja, jau 1920 m. Vasario 16-ąją jis parašė, jog Lietuva: „bent kiek nustojusi skaistumo ir aureolės. (...) mylėtojai (...) jau reikalauja užmokesnio ir šiltos vietelės, (...) ją skaudžiai nuvyle (...) su ydomis Tėvynės kūnais...“ O šventindamas 1921 m. paminklą „Žuvusiems už Tėvynę“ pabréžė, jog: „Mirusieji ne tik praeities istorijoje gyvena; jie irgi tveria tautos ateitį. (...) mirusieji tautos didvyriai ne mažesnė, jei ne didesnė turi įtékmenę į tautos likimą ir jos ateities pakraipą negu gyvi jos veikėjai“... Taigi prie kokios minties per tokį Maironio patriotiškumą čia vedžiau – kądgi ir mums, muziejininkams, Maironis taip labai gyvas, kai ēmėme dar kartą viskā

O. Prof. Jonas Mačiulis-Maironis Šraletas.

po sluoksnelių ir lapelį tyrinėti. Net save asmeniškai pagaunu, jog neretai pritaikau jo citatas, mintis ar anekdotus ir savo kasdienybėje. Turbūt kai pralėks Maironio metai, paskui dar vieni, viskas vėl nugrims į istoriją. Ypač patinka jo citata apie blaškymąsi ir laiko gaišinimą: „Laiką gaišina ne tik tai tas, kurs nieko nedirba, bet ir tas, kurs dirba, bet ne savo darbą, kursai užimtas dešimtim darbų, o apleidžia savo pirmutines priedermes. Toksai paprastai viską dirba paviršutiniškai ir visur skubinas, o visur pasivélina...“

Tai kurgi buvo besiblaškantys mūsų leidėjai, kad dar neišleido šiuolaikiško dailaus Maironio „Pavasario balsų“ tomelio? Kodėl tas tomelis negalėtų dabar gulėti – garantuoju – neužsigulėtų – kiekvieno Lietuvos knygyno lentynose, kuriose nėra nė eilutės spaudsinto Maironio?.. Man tikrai nesuprantamas nei leidyklų pelnas, nei rinka. Juk Seimas Maironio metus paskelbė 2010 m. pabaigoje, bet ar leidėjams reikia tokio paskelbimo, juk patys žino. Kažin kiek metų nėra Maironio poezijos išleista! Aš šiuo atžvilgiu jaučiuosi kaip elektroninė knygnešė – prieš kelerius metus skenavau poemą „Jaujoni Lietuva“, siunciau Šveicarijos lietuviems – entuziastėms, kuriuos netoli Liucernos organizavo Maironio memorialinės lento atidengimą. O šiomet mano bendraklasė, gyvenanti su vaikais ir šešiais anūkais užsienyje, griežtai manęs paprašė atsiųsti kiekvienam jos vaikaičiui po Maironio poezijos knygelę – padovanosianti, Kovo 11-osios proga organizuojanti su anūkais Maironio skaitymo konkursą... Ką galėjau? Vėl skenavau, siunciau, kad bent jos sumanytas konkursas įvyktų. Tik abiem atvejais užgrūdau, užlaužiau savo draugių kompiuterius, bet kažkai ten jos išsigraibė Maironių iš internetinės erdvės... Vaikščiodama po šiomet Knygų mugę prisiminiau nuliūdusį jauną žmogų iš „Litmenio“ Gytį Norvilą, kuris paprieškaštavo Maironiui, kodėl šis „nesikuklinda“ 150-ąjį gimtadienį švęs visus metus... Balias kaip reikiant. Manęs niekas nekvie-

tė...“ Gal ir pakwestų Maironis jaunajį kolę, bet dar visai neturi kur kvieсти, dar nė vienam gyvajam neužstoja saulutės. Baisiai mėgo jaunoji karta kandžioti per spaudą Maironių iš užkulnų, pulci ir pulci jo kūrybą... Bet šioje Knygų mugėje per keturias dienas Poetui teko pora valandų, kai skaitė jo poeziją, negi turėtų dėl to atsipažinti?.. Daugiau nieko – nei nuotraukos kur netycia pakabintos, nei menko plakatėlio, kad *Maironio metai*... O štai profesorė V. Zaborskaitė parašė: „Maironio kūryba – viena iš pagrindinių gairių lietuvių literatūros istorijoje. Su jo vardu susijusi ištisa poetinės kultūros epocha.“ Tai gal ir ji neteisi? Tieki to, sako, kad šiomet dar išleis tą poezijos tomelį... Oi, bartų mane Maironis dėl šių padejavimų, kaip barė 1922 m. spalio 13 d. Vaižgantą, visai jis nemėgo švesti jubiliejų: „Nenoriu, nenoriu, nenoriu! (...) Nuo 60 metų amž. paminėjimo paliuosuokite mane! (...) Galop, kai mirsiu, darykite, kaip išmanote...“ Gal ir teisingai darome nespausdindami naujų Maironio poezijos leidimų – juk vaikaičiai gali rasti Poeto kūrybos savo senelių bibliotekose. Knygų ir kultūros perimamumas gražus ir prasmingas...

Bet atsiprašau, norėjau labiau apie Kauno pasikalbėti. Vis dėlto čia Poeto darbas, namai ir kapas. Nors neiškešiu dar nepasidžiaugus, kad praėjusį penktadienį buvau pakiesta į Maironių skirtą renginį Vilniaus mokytojų namuose – širdis džiaugėsi – Teatro ir muzikos akademijos antrakursiai aktorių smagiai, gražiai, drąsiai, bet pagarbai žaidė su Maironio poeziija, deklamavo, dainavo, jie programą tobulins ir plės, atvažiuos Kaunan, nes jau buvo atlikę traukiniu į Maironio namus, švelniai mus ištardė, žiūrinėjo, klausinėjo, aikčiojo, žiūrėdami Maironio archyvą... Tikiuosi, neatsiliks ir Kauno teatrų jaunimas, pradžiugins ir supurtys mus, kauniečius. Žinoma, reikalingi ir skaitovai klasikai, su Petru Venslovu jau buvome Elektrėnų bibliotekoje, oho, kaip galingai iš aktoriaus lūpų suskambo kai kurie Maironio eiléraš-

čiai! Bet jaunimą Poetas ypač mylėjo, prisipažindavo, kad širdis su jaunais žmonėmis atsigauna, mėgo klausyti, kai jo poeziją skaitydavo, juokaudavo, kad visai neblogai sukūrės... Kai jaunimas dainuodavo pagal jo žodžius – graudindavosi, nubraukdavo ašarą... Štai čia prisipažinsiu, jog labiausiai bijausi *pliusiukų* dėl Maironio. Gavo projektinį pinigėlį, kažką sugalvojo, kad tik būtų padaryta. Viluosi, kad taip niekur neatsitiks, o bus nuosirdu ir tikra. Beje, Kultūros rėmimo fondas, šiomet pasiskelbės Maironio projektams prioritetą, turbūt taip ir darė, pabarstė lėšų po visą Lietuvą, nors Maironiui teko su saiku, ne su kaupu... Bet – krizinė Poeto Tėvynė, užtekas. Iš pradžių ir mes, muziejininkai, sutrikoome dėl mažokų projektinių indelių, bet paskui nurimome – kiek yra, tiek ir gana. Žiūrėkime realiai!

Grįžtu į mūsų iškilujį miestą Kauną. Man patinka, kad mero pavaduotojas Stanislovas Buškevičius ant darbo stalo savivaldybėje pasidėjęs Maironio lyrikos tomelį... Sakosi net atmintinai mokosi, kviečiau į Maironio sodelį gegužės 19-ąją, į Muzejų naktį, kai Poeto eiles skaitysime iki aušros... Visus kviečiu! Beje, ir mūsų ministras Arūnas Gelūnas per vieną posėdį prisipažino, jog vis skaito internete Maironio eiléraščius – smagu! Tuomet kažkaip lygtvirčiau jaučiamės.

Esu Maironio jubiliejinėje darbo grupėje, kartais susirenkame pas poną Stanislovą, aptariame, bet mano galvelė vis dar nesugriebia, kokie bus Kaune prioritetai... Ir kiek šių metų siaubingai deficitiniame miesto biudžete skirta lėšų Poeto pagarbai? Jau ta reklama – tiek to – buvo nebuvu! Bet ar gali miestiečiai tikėtis, jog bent jau šiomet atkursime tiesą prie Maironio kapo, kurį 1951 m. nusiaubė sovietiniai barbarai, nulupdamai seną užrašą, kad panaikintų eilutę „Didysis Lietuvos atgijimo dainius“. Artėjo Maironio 125-osios, 130-osios ir visos kitos jubiliejinės metinės, mes, muziejininkai, vis rašėme miesto valdžiai raštus dėl tos eilutės, dėl istorinės tiesos atkūrimo. Jau vienu metu į šią akciją buvo net klasiškas B. Brazdžionis išitraukės, pradėjęs rinkti lėšas, bet ir tuomet nieko neišėjo. Suprantu – eilutę užburta, šiomet aš miesto valdžiai oficialiai net nerašiau, tik žodžiu prieminiau. Gal visgi parašysiu neilgą laiškuką jaunajam merui Andriui...

O ir mes Maironio rūmuose šiomet apskuitę, apsigriovę, kraustomės iš kampo į kampą, eksponatus Maironio memorialiniuose kambariuose rūpestingos prižiūrėtojos uždengia, vėl nudengia ir vėl... Ne norime muziejaus uždaryti, tad visaip tai komės ir stengiamės, darbuotojai ir su respiratoriais pavaikšto. Svajojome, troškome, kad rūmų Šeimininko iškiliaus jubiliejus proga didžioji rekonstrukcija ir remontas jau būtų kaip ir baigtas, tačiau ne nuo mūsų priklausa, ne nuo šio Kultūros ministro, buvo ir negirdinčių... Dabar džiaugiamės ir būdami apsigriovę, nes labai sparčiai judame pirmyn. Maironio svajonė – trečiojo rūmų aukšto įrengimas – jau įgyvendintas!

Tai šio laisko tiek tebus. Jeigu redaktorius Viktoras pakvies, gal ir kiti „Nemuno“ skaitytojai ką nors įdomaus parašys apie šių metų didžią Jubiliatą. Manau, mums ne reikėtų bijoti jo dydžio. Beje, Poetas labai mėgo gintis, rašyti į nepalankias recenzijas atsakymus, diskutuoti, aiškintis. Tuo buvo gyvybingas ir įdomus!

Edvardui VISKANTAI – 110

Vertėjo išpažintis

„Plunksnos galybė daug didesnė, negu mano tie, kurie jos nepatyre savo kailiu.“

Dž. Bokačas

Ne knygos dabar žmonėms galvoje. Ir ne jų darbininkai. Tačiau kaip visais laikais, taip ir dabar, buvo ir bus pasišventėlių, pasiryžusių už spausdintą žodį paguldyti savo galvas.

– Ačiū Dievui, man galvos paguldyti neteko, – ramiai ir paprastai, tarisi kalbėtume apie kasdieninius dalykus, sako Edvardas Viskanta. – I Stalino gulagus pakliuvau tik 1951–aisiais, kai tenai jau buvo „chozrasčiotas“, šiokia tokia tvarka... Antraip ne dvidešimt penkerių, kuriems buvau nuoštėtas, bet ir penkerių metų, kuriuos ten atpyliau, nebūčiau ištvėrės...

– Kokios konkretios knygos Jūsų laisvei pakišo koja?

– Mano byla buvo sufabikuota nuo pradžios iki galo. Buvo prikišta, kam priklausiau Tautininkų partijai ir šauliams, kam dirbau „Vairo“ žurnale, vokiečių okupacijos metais – valstybinėje leidykloje... Nors minėtam žurnale dirbau tik stilistu, kalbos taisytoju. O leidykloje redagavau Vaižganto „Dédées ir dédienes“, „Pragiedrulius“, Tolstojaus „Aną Karreniną“... Didžiausias triukšmas kilo dėl dviejų leidinių, užtiktu pas mane kratos metu, – dėl žurnalo „Kūryba“ ir knygos „Paskutinė komanda“, kuri buvo net nesupjaustyta. Ją, taip pat „Mein Kampf“ radau pabėgusio vokiečio bute, į kurį įsikrausčiau po karo. Hitlerio knygą sudeginau, o kitos nei skaičiau, nei vertinau... Dabar galvoju, kad visa tai neturėjo lemiamos reikšmės: ką jie būtų beradę, vis vien būtų nuteisę, nors vėliau, grįžus iš tremties, daugelis, reikšdami užuojautą, negalėjo suprasti, už ką aš, toks tykis, ramus žmogelis pakliuvau už grotus...

(Vertėjas užsikosti – jis jau daug metų negaluoja plaučiaus. Skubiai keičiu temą, bijodamas, kad vėl visko nesuspėsiai paklausti.)

– Kas Jus įvedė į knygos pasaulį? Kas pamokė vertimo amato, o kas – vertimo meno?

– Versti pradėjau dar Marijampolės gimnazijoje. Vėliau besimokydamas Kaune, turėjau laimėti būti Rygiškių Jono – Jono Jablonskio mokiniu. Jablonskis plėsė lapelias tokio Smailso pedagoginę knygą „Charakteris“ ir dalijo studentams. Vertėm ne iš originalo, o iš rusų kalbos. Savo išverstus lapus skaitydavom Jablonskiui, o tas klausydavos, negailestingai kritikuodavo, čia pat taisydavo. Tai buvo labai gera vertimų mokykla. Šiam darbui mane visaip skatino ir Kazimieras Būga. Jis mums universitete dėstė lietuvių kalbos istoriją, tarmes. Profesorius mane ištraukė ir žo-

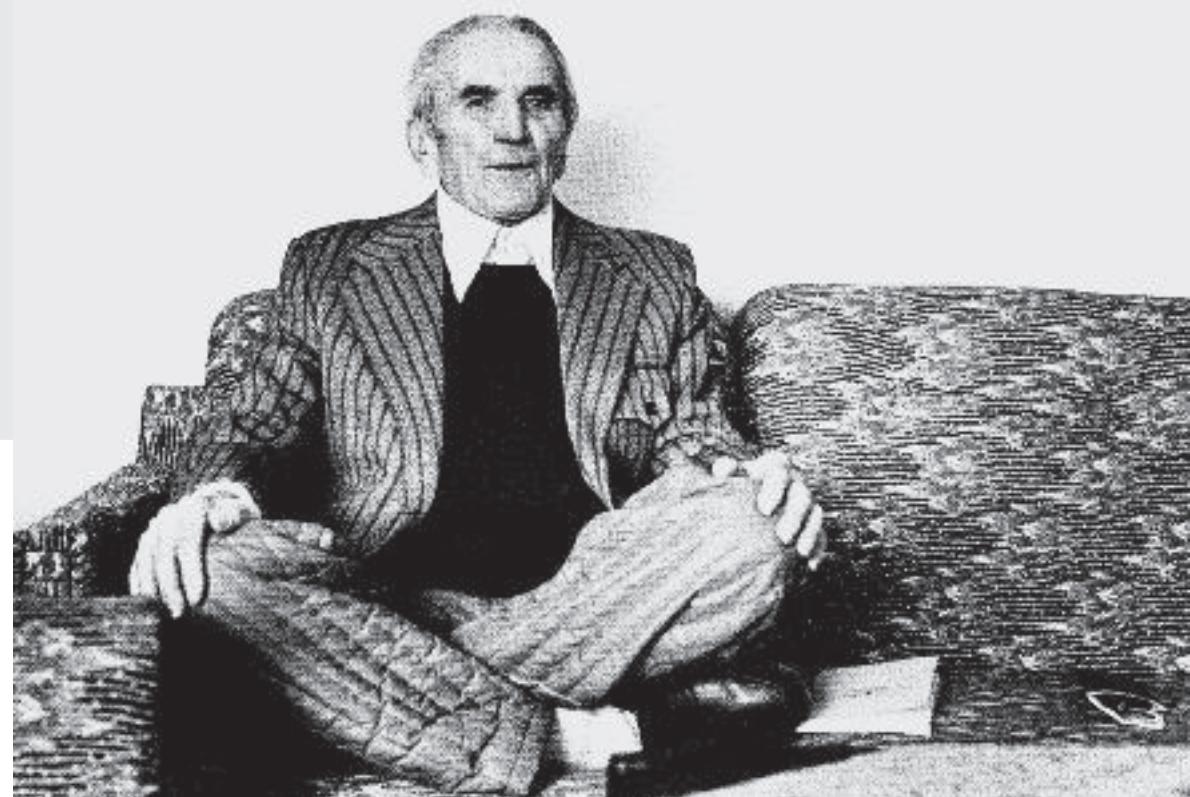
dyno darban. Rinkau žodžius iš gyvosios kalbos, rašiau į korteles. Laibai didžiauvaus, kai išėjus Lietuvių kalbos žodyno pirmam sąsiuvinui, radau ir savo, kaip bendradarbio pardare... Kaip gyvą regiu tą dvasios milžiną... Gyveno Būga Senamiestyje, sargo namelyje. Nekūrentam kambary, apsisiautės moterišką skarą, dieňų dienas sėdėdavo tarp žodžių kortelių ir knygų... Kol nesusirgo smegenų uždegimui. Kol iš Karaliaučiaus, kur buvo išvežtas gydytis, nesugrižo metaliniam karste... – prigesta juodos gyvos Edvardo Viskantos akys.

(Nemalonus karštis ima veržti skruostus. Ar tebéra tas sargo namelis? Ar susiprato visų laikų Kauno galingieji nors memorialine lenta jį išskirti? Ar ne į jo muziejinę tylą, vietoj mitinguojančių gatvių ir aikščių, turėtume eiti patys, vespinti savo atžalas – Lietuvos meilės? Ar ne per greitai, vos dvelktelėjus neišvengiamai atšiauriems socialiniams vėjams, pradėjome guostis nepalankiu kultūriniu klimatu?)

– Gaila, nesuspėjom su profesoriu nuveikti dar vieno darbo. Jis man buvo davės Šraderio „Indoeuropiecius“. Sako, išversk, o aš suredagauosi. Netekom labai įdomios, vertinės knygos, – nutraukia mano nerimo mintis vertėjo balsas. – Va, šią savaitę atgulė Petrašiūnų žemén Algirdo Julius Greimo palaikai... Jis mano akyse beveik jaunuolis, tik 75 metų. Kiek daug nuveikė garsindamas Lietuvėlę... Mudu susirašinėdavom. Jis man parūpindavo prancūziškų, itališkų knygų, aš jam – lietuviškų. Buvau jam nusiuntęs Būgos Raštus. Pats Greimas, kiti prancūžų lingvistai, pvz., Vandrijes, juos labai vertino... Beje, kalbant apie amžinaitių Algirdą Julius Greimą, galėčiau pasakyti ne vieną netikėtą dalyką. Kartą už jo per geru žmonių rankas perduodamas knygų siuntas, mainais pasiūliau Vinco Mykolaičio-Putino rinktinės raštus. Ką tu manai? Greimas atsisakė... Girdi, jis Putino nelaiškas poetu... Gal todėl, kad Putinas buvės racionalistinės pakraipos, ne toks kaip tarkim Strazdelis, Aistis? Buvau tiesiog priblokštasis tokios kategorijos išvados apie Putino poeziją...

– Ne veltui vienas mūsų laikraštis, pristatydamas jo knygą „Iš arti ir iš toli“, perspėjo savo patiklius skaitytojus: „Atsargiai – Algirdas Julius Greimas“... Solidarizuodamasis su bandomu nuvainikuoti mūsų literatūros klasiku, drėščiau pasakyti, kad paties Greimo semiotika toli gražu domina ne visus... Kas kita – jo eseistica. Jo studija „Tautos atminties beiškant“ man skamba kaip gražiausia lietuviybės poema...

– Gaila, neišsaugojau Greimo laiš-

Vertėjas Edvardas Viskanta.
Algirdo KAIRIO nuotrauka

kų, – atsidūsta mano pašnekovas. – Užtat jo atsiustas Bokačo, Moravijos, Pirandelo, Russo ir kitų autorų knygos turia visas... Jis kurstė mano dėmesį prancūžų literatūrai. Kaip save metu – profesorius Vladas Dubas. Aš mėgstu pastarajį, jis mėgo mane...

Mat profesorius buvo Maskvos mokyklų auklėtinis, lietuvių kalba jam buvo kietokas riešutas... Visos jo monografijos, visi darbai, prieš patekdami į spaudą, perėjo per mano rankas. Taigi, Dubo patariamas išverčiau Hugo „Paryžiaus katedrą“, du Franco romanus – „Raudonąjį leliją“ ir „Dievai trokšta“.

– Bijodamas ką nors praleisti, aš nė nebandyti išvardinti visų pasaulinės klasikos kūrinių, kuriuos Jūs prašnekinot lietuviškai. Apsiribosi tik kai kuriaiš autoriais. Tai Hugo ir Mopasanas, Francas ir Russo, Bokačas ir Moravija, Hamsunas ir Brechetas, Levas Tolstojaus ir Čechovas... Su kuriuo prancūžu, italu, vokiečiu, rusu sunkiausia buvo galynėtis? Edvardas Viskanta nesipräsydina to paties kelis kartus klausiamas:

– Su visais!.. Vertėjas turėtų verstik tuos kūrinius, kuriems simpatizuojama, kuriuos myli. Jei to nėra, vertimas niekada nebus meniškas, neprilygs originalui. Versdamas aš giliai pergyvenau „Karą ir taiką“, „Išpažintį“, Benvenuto Celinio „Gyvenimą“, kitas knygas...

– Atleiskit, bet aš neatstosiu... Ar yra tarp Jūsų išverstų knygų tokia, kurios Jūs pradžioje baiminote, vėliau – gal nekentėt, o gal gale – pamilot? Ar yra knyga, pareikalavusi visos vertėjo patirties, nuosavo gyvenimo išminties; knyga-kankintoja, knyga-kūrybinis džiaugsmas?

– Taip, yra... Tikiuos, Jūs ją neblogai žinot, – šelmiška ugnelė supindė vertėjo akyse. – Tai Džovanis Bokačo „Dekameronas“. Pats kiečiausias riešutas, pareikalavęs visos mano vertėjo patirties. Knyga iš keturioliko amžiaus pirmos pusės ir vidurio, parašyta senaja italų kalba, stilius gerokai senstelėjęs, ižangose – tiesiog ciceroniškas. Daugybė leksikos sunkenybių. Kartais net dideliuose italų kalbos žodynose nerasdavau kai kurių žodžių. Tekdavo griebtis pagalbos, žiūrėti, kaip kiti vertėjai išsisuko. Apsisarvavęs buvau gerai. Be itališkojo teksto, turėjau Vesilovskio rusišką, turėjau lenkišką vertimą, labai gerai atlirką

profesoriaus Edvardo Bojė. Turėjau du vokiškus vertimus – senaji ir naujaaji, taip pat – estiškaijį ir latviškaijį...

– Mes nežinom, kiek metų Bokačas raše savo „Dekameroną“. O kiek laiko vertėt, turbūt jokia paslaptis...

– Verčiau ketverius metus. Kadangi pasitaikydavo minėtų didelių sumukum, „Dekameroną“ verčiau ilgiau, negu „Karą ir taiką“. Nors Bokačo kurinį lietuviškai tesudaro tik du tomai, o Tolstojaus – keturi. Mat itališkas senasis sakiny – ne rusiškas. Tekdavo aukštyn kojomis versti, gerokai pamankštinti, kol jis įgaudavo lietuvišką struktūrą, skambesi.

– Idomu, kodėl émetės „Dekameron“ – tikros senienos... Iš tokų laikų, kai Lietuva dar rašytinės savos kultūros neturėjo. Ar tikėjotės tokio knygos pasisekimo, tikro ažiotažo? Ne visi skaitytojai link šluostytis praeities dulkes, ieškodami mintims ar jausmams peno...

– Man teko dvidešimt metų dirbti gimnazijose, vidurinėse mokyklose. Kalbédavau apie pasaulinės literatūros šedevrus, kurių né paduju mūsuose nebuvo. Kalbédavau ir apie Bokačą be jo gyvenimo svarbiausio veikalo. Laikiau savo parėiga išversti tą kūrinį. Gaila, kad jo nebuvo užsiplanaus 1936–1937 metais, kai gyvenau Italijoje, kai buvau lietuvių kalbos lektorius Karališkajame orientaliniame kalbų institute. Visus metus gyvenau Neapoly, ne kartą lankiau Florencijoj, taigi, tose vietose, kur savo metu gyveno Bokačas. Ligi šiol galiuosi, kad neaplankiau Bokačo téviškės – Certaldo miestelio, prigludus Florencijos pašonėj. Ten jis užbaigė savo gyvenimą, ten 1375 metais užmerkė akis. Palaidotas sv. Jokūbo bažnyčioje, ant jo kapo uždėta marmurinė plyta su lotyniškais žodžiais: „Cia po akmeniu ilsisi Jono pelenai ir kaulai; dvasia, darbų nuopelnais pasipuošusi, vieši pas Dievą; mirtingas buvo; jo gimdytojas – Bokačas, téviškė Certaldas, didžiausias siekimas – žavioji Poėzija“.

– Kokia graži, prasminga epitafija! – nesusivaldau nepertraukės garbiojo vertėjo, pacitavusio ją lotyniškai ir lietuviškai. – Ji galėtų išprasti visų kūrėjų gyvenimą... Juolab nesuprantamesnis Bokačo tévynaičių elgesys su savo rašytojo palai-

kais... Jie ne tik nebuvo palaidoti Florencijos Santa Kročės bažnyčioje, panteone, greta Galilejaus, Makavelio, Buonarōčo, o berods, prabėgus 400 metų, netgi išniekinti.

– „Dekameronas“ – amžinai knyga, atnešusi autorui nemirtingą slovę. Tokia literatūros tyrinėtojų, tokia mano nuomonė. Kitos to meto knygos seniai užmirštos, o ši leidžiama ir leidžiama, skaitoma ir skaitoma. Ir ne tik dėl savo pikantiško turinio. Penkios, gal šešios knygos novelės, tarkim, nepadorios. Sakau, – tarkim, – nes neaišku, kokiom akim į jas pasižiūrėsim... Jei šiuolaikinio žmogaus, atsitraukusio nuo ekranų su siaubu, prieverta, seksu, tai... Turbūt tos „nepadorios“ novelės knygai ir jos autorui buvo užtraukusios grėsmingą nešlovę... Daugeliui savo kritikų ir niekintojų, o vėliau – net palaikų persekiotojų, kaip pats minėjai, Džovanis Bokačas labai gražiai atsikerta Ketvirtosios dienos žangoje. „Aš maniau, – rašo Bokačas, – kad umarus ir svilinantis parvydo viesulas triuskina tik aukštus kuorus ir iškiliausias medžių viršunes. Bet dabar matau, kad šitaip galvodamas aš klydu: veltui visados aš bégdavau nuo įnirtingų šios pašelusios vėtrų gūsių stengdamasis eiti ne tik lygumomis, bet ir giliausiai slėniais... Nepaisydama to visko, ši vėtra be paliovos žauriai mane purtė, beveik raute rovė su šaknimi, o nuodingi pavydo dantys skaudžiai manė kandžiojo ir draskė. Todėl aš puikiai suprantu, ką byloja išminčiai: „Šiame pasaulyje vien tik menkysta yra laisva nuo pavado“.

Edvardas Viskanta perskaito daugiareikšmę citatą, užverčia „Dekameroną“. Regis, belieka aprašyti šią viešnagę. Pakylu atsišveikinti. Ir tik dabar, užverdamas Dainos gatvės namo duris, susigriebiu né kartą neatidavęs duoklės etiketui, né karto mieliojo šeimininko „nepajubiliejinęs“. O jam ši ankstyvą pavasarį – 90. Gražaus žmogaus – grąži sukaktis. Viliuosi, kad suspesiū. Juk ligi tikrojo – 100-ojo mūsų kultūros veterano jubiliejaus dar yra laiko.

1992 m.

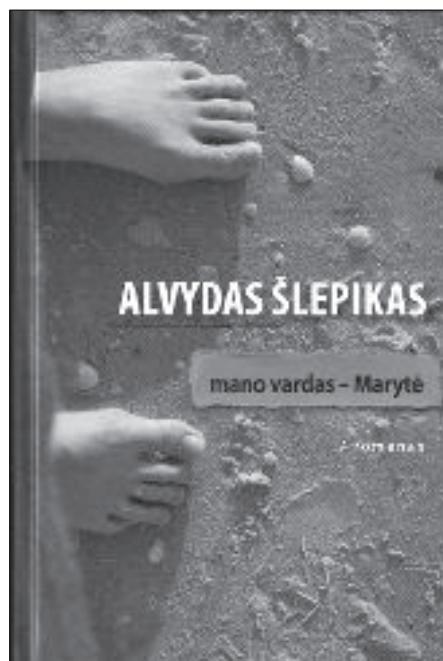
Perspausdinta iš Petro Palilionio knygos „Išlikę savimi“.

Etažerė

Šviežiena

Jurga TUMASONYTĖ

Alvydas Šlepikas „Mano vardas – Marytė“: romanė. – Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Vilnius, 2012.

Kad parašytum gerą kūrinį apie pokario laiką, galima priklausyti ir tai kartai, kuri neįgyveno Antrojo pasaulinio karo, nevažiavo gyvuliniais vagonais į nebūti, kuri niekada nevalgė į kiemą išverstų susalusių bulvių luppenų ir nematę žmones lesančių varmų. Terėkia klausytis pasakojimų. O prisiles romanes, vis dar kraujuojančios istorijos, galiama išciubėti subtilią melodiją. Šviežias, tačiau neautentiškas žvilgsnis per keliasdešimties metų distanciją galbūt pasirodys įdomus ne tik suinteresuotiemis istorija, bet ir nuo jos apsaugotiems žmonėms. Vilniaus knygų mugėje yra viešėjusi suomė Sofi Oksanen, parašius panašios tematikos bestselerį. Literatūros pasaulus išalkęs gerai sukaltų Antrojo pasaulinio karo laikų istorijų apie ne tik nuo holokausto nukentėjusias aukas. Sykiu tai labai atsakinga – rašyti knygą apie istoriją, kai vis dar yra gyvū Jos liudininkų. Pamenate, kaip buvo puolamas Marius Ivaškevičius, émes ir parašęs ne taip?

Šalia tokios tematikos knygų atsiduria ir Alvydo Šlepiko romanės „Mano vardas – Marytė“. Pokario laikas čia aprašomas iš dar kitos perspektyvos – pralaimėjusių Hitlerio aišinių. Pasakojimas sukas apie Rytrūsių vokiečius, kurie (ne)gyvena Rusijos užgrobtose teritorijoje: „Eva pati matė, kaip užėjus Raudonosios armijos kariams, prasidėjus prievertavimams, plėsimams ir žudynėms žmonės éjo né neatsigréždamis, tiesiai į Nemuną, tiesiai į juodą ir saltą sūkuriuojancią upę. Skandinosi. Šeimomis. Kokia neviltis ir širdies šaltis turėjo apimti tuos mirti einančius žmones...“ (p. 35). Knygos pristatyte A. Šlepikas minėjo, jog ši kūrinį skiria jauniausiai kartai, kad ji suprastų, jog karas yra bausis dalykas, o pralaimėjusių nebūna. Aš ir esu ta jauniausiosios kartos atstovė, todėl nedelsdama pradėsiu dalytis dedikuotosios

knigos įspūdžiai.

Romanė plėtojama dar mažai nagrinėta „vilkų vaikų“ tema. Pokario metu vienos, be vyrų likusios Rytrūsių moterys siuntė vankus į Lietuvą – anapus Nemuno. Mažieji éjo pas lietuvius elgetaudami, prašydami maisto, siūlydamiesi dirbtį pas ükininkus. Sunkiai uždirbtą maistą tempé savo baujančiomis, rusų kankinamoms šeimoms. Pasakojimas surinktas iš dviejų moterų. Renatas ir Renatės, autentišką istoriją, kurios susilieja į vieną – Renatės veikėją. Apskritai moterų personažai romanė nustelbia vyriškuosis. Moterys dažnai vis dar turi užuoautos likūčių, tikslą gyventi dėl vaikų – priešingai nei sužvérėjė, karo nualinti vyrai.

A. Šlepikas vaizduoja stipriausias emocijas sukeliančius dalykus – ima pačius silpniausius, atjautos vertus objektus ir juos suzeidžia. Knygoje daugybė scenų su įvairiaisiais būdais prievertaujamomis moterimis, žudomais kūdikiais ir vaikais. Šiicia mirtis nėra tiesiog mirtis – tai dar ilgas kančių kelias jos link. Skaitant, suprantama, kyla ne tik ašarų guzas gerklėje, bet ir užuojauta, kurią knygos nugarėlėje akcentuoja ir pats rašytojas: „Ši knyga – apie meilę ir užuojautą. Ir apie atmintį.“ Romanas toks įtraukiantis, kad likti abejingam reikėtų didelių valios pastangų.

Žmonių tarsi marionečių masė valdoma socialinės tvarkos: pralaimėjusieji turi būti žeminami ir engiami, laimėtojai okupuoja jų namus, drabužius, gyvulius ir gyvenimus. Tik atskiri personažai kartais nušvinta žmogiškumu: ruse ištisieja į degtinės butelį pripilto pieno „fašištų“ mergaitė: „Mes nekalti“, – sako slavė ir užtrenkia buvusių Renatės namų duris. Žmogiškumo riba syvruoja nuo didžiausiu niekšių ir juodžiausiu charakterių iki kone šventųjų. O šventuosius šiame romanė tuoju pat išgrūda į gyvulinį vagoną Sibiran.

Puikus romano stilius, taupus, akcentuojantis svarbiausias detales. Knyga parašyta labai kinematografiškai. Naudojant montažo principą paeiliui vaizduojami Renatės ir jos brolių keliai į Lietuvą. Kai perskaiciau Astridos Petraitytės recenziją apie šią knygą, nustebau, kiek akį réziančių neatitinkimų kritikė atradusi. Stebimasi, kaip galima iškepti geltonus kaip saulutės blynelius vien iš miltų ir vandens, netikima, kad vargdienė Renatė galėjo visą klapojonių sezono išvaikščioti padieniais, nesudriskusiai drabužiais ir t. t. Tiesa pasakius, man visa tai praslydo pro akis, gal dėl to, jog išpūdis skaitant ši romaną panašus į filmo žiūrėjimą. O ar dažnai filme mąstoma, kad blynai ne tokios sudėties ar veikėjai ne visai taip apsirengę? Ne čia, ne čia esme.

„Mano vardas – Marytė“ būtų nepriekaištingas romanės, jeigu pabaigoje neįsretėtų paastraipos. Tod skaitant apima jausmas, lyg žiūrėtum filmą, o iki pabaigos likus penkiolikai esminiai minučių paspaustum pagreitinimo mygtuką ir vaizdas imtų lietus du kartus greičiau.

Būtų puiku, jei knyga sulauktų platesnio atgarsio visuomenėje. Turiu omenyje ne tik „Žmonių“ fotografių nuotraukas, nes knygos pristatyte šmékščiojo vienas kitas žymesnis TV veidas. Taip pat būtų puiku, jei kny-

ga susidomėtų ir ją išsiverstų vokiečiai. „Vilkų vaikų“ tema dar mažai knibinėta, o A. Šlepiko variantas – dar ir talentingas.

Kestutis Navakas, Akvilė Žilionytė „Visi laiškai – žirafos“ iliustravo Vitalis Čepauskas – „Vaga“, Vilnius, 2011-2012.

Šiais metais tai jau antra svetimų-viešų laiškų knyga, kurią laikau rankose. Pirmoji, parašyta Michailo Šiškino, taip ir vadinosi – „Laiškų knyga“ ir buvo sudėta iš dviejų fikcinių įsimylėjilių susirašinėjimo. Laiškuose skleidėsi tų veikėjų gyvenimas, o skaitančioji lingavo galva, kaip viskas ten buvo gražu ir teisinga. Skaitant „Visi laiškai – žirafos“ galvą taip pat teko palinguoti, tik čia viskas atvirkščiai – veikėjai tikri, o laiškuose aibė nenusakomos literatūrinės formos ir stilingo kičo.

Visi lig vieno laiškai publikuoti savaitraštyje „Šiaurės Atėnai“. Pamenu ir įvairias iliustracijas, kiekvieną kartą parinktas prie publikacijos – vis koks moderniosios Vakaru kultūros ir popkultūros atšaitas. Kai laiškai sugulė į rožinę, visai ne kičiniu viršeliau knygelę, išpūdis siek tiek pasikeitė. Ir vėl tie teksta iš nauji, pakeitę aplinką, pagražinti Vitalio Čepausko koliažais. O juk koliažai – puikus raktas į korespondencijos savitumą. Kaip knygos pabaigoje užsimena literatūrologė Giedrė Kazlauskaitė, „dailės ir kino rakursus jie sujungia daug organiškiau, negu sąmoningi „sintetinių menų“ ideologai“, autoriams būdinga pripildyti savo tekstus aliužių į kitus menus, taip pat filmuoti, šokti, tapti žodžiais.

Laiškams pavadinimą duoda K. Navakas: „Ir mūsų laiškai štai kiša iš vokų savo ilgus kaklus ir dairosi, išpūtie balses bei mirksėdami priebalsėm. Jie mus juk pažista, laiškai visada kreipiasi tiesiai, nenuasmenantai, nes stebi mus, ir dažniausiai iš viršaus (...) Ir kai laiškai praveria savo vokus ir kiša ilgus kaklus iš jų, nieko nebežinau. Tik tiek, kad visos ugrys – ugnis, o visi laiškai – žirafos“ (p. 12). Šioje korespondencijoje jis, kad ir pasiduodamas žaidimo tékmėi, neappleidžia filosofavimo. Daiktai K. Navakui padeda atgauti prasmės pusiausvyrą. O štai A. Žilionytė lyg kokia iš žemių išsiveržusi vandens versmė fantazuoja eidama iš bet kokio žanro / logikos. Negali sakyti, kad nežavu.

Kaip tiksliai pastebi G. Kazlauskaitė, ši laiškų knyga galėtų būti vadinama estetikos vadoveliu. Tekstuose knibždėte knibžda nuorodų į J. Cortazarą, F. Kaflą, J. L. Borgesą, S. Gainsbourgą, Doorsus ir kt. Pagalvojau, kad iš šių laiškų būtų galima išsunkti visą menininkų arsenalą, kurį kas nors sudėtu į atskirą knygelę „Ką turi žinoti kiekvienas pradedantysis snobas“. Galbūt dėl nuolatinio citavimo ir megavimosi tomis pavardėmis pasigirsta manieringumo gaidelių. Man tai siek tiek priminė situaciją kieme. Na, kai vaikystėje kas nors pirmasis suzinodavo „kietesnių“ žodžių, muzikos grupė ar filmą ir kitų vaikeliuų akys tapdavo bent vienu centimetru aukštesnis.

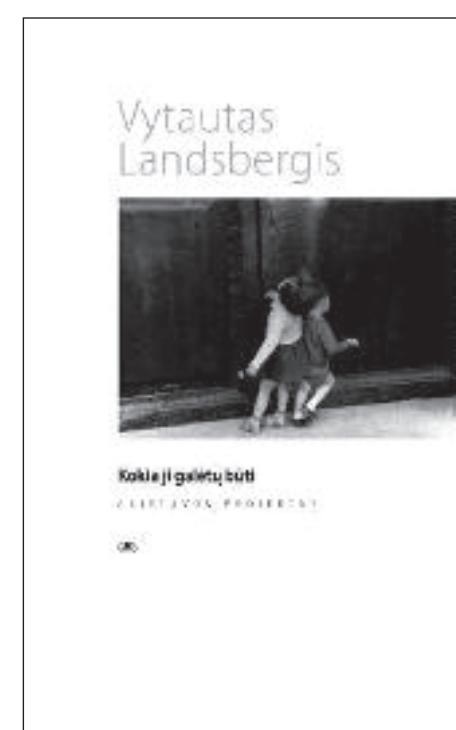
Nepaisant „kietesnių kiemo vaikų“ sindromo, šie laiškai įkvėpiantys. Tai puiki fantastijos dozė nuo nefantastiško kasdienybės banalumo. Tie vardai, žodžiai ir daiktai padeda atsigavinti, atveria fantazavimo galimybes ir tarsi skatinā parašyti kam nors neįprastą laišką.

Daug kalbėti apie sudėtingą knygos formą (mat nesilaikoma veik jokių žanro tai-

syklų), mano galva, nėra būtina. Juk dabar gyvename tokiu metu, kai žanrai ir taisyklės tiesiog privalo būti sugriauti, apžaisti ir de-maskuoti.

„Visi laiškai – žirafos“ sykiu ir neįprastas A. Žilionytės debiutas. I literatūros lauką atėjama kartu su solidū simbolinė kapitalė turinčiu partneriu. Labai tikiuosi ir linkiu jai debiuoti dar kartą – ši kartą vienai ir taip stipriai, kad visi cortazarai ir nabokovai tris kartus apsiverstų iš smagumo.

Vytautas Landsbergis „Kokia ji galėtų būti / Lietuvos projektas“ – Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, Vilnius, 2012.

Nenorėčiau būti pikta mergiūkste, kuri rodo spygą dvasingiemis dalykams. Tačiau skaičiama Vytauto Landsbergio pamokymų knygelę „Kokia ji galėtų būti / Lietuvos projektas“ pasijautau lyg klausyčiaus savo puritoniskos tetutės mokymu apie teisingą gyvenimą, gerą ir romantišką literatūrą bei didžius žmones.

V. Landsbergis taip pat galėtų pasididžiuoti priėmęs postmodernų sprendimą – jo knygelėje ne tik esė, bet ir eileraščiai, nuotraukos. Tikras didaktikos koliažas! Žiūrėkite:

Gali būti, kad ateis toks pašlemėkų laikas.
Gali būti, vėl pagrūs jie téviškė po Rusija.

O kai Rusija vėl grius,
džiaugsis lietuvaite.
Žinoma, jeigu dar bus,
kas norėtų laisvés.
(p. 86)

Knyga pripildyta patriotinio, valstybės susikūrimo pradžiai būdingo didaktinio patoso. Rodos, mūsų signataras vis dar gyvena valstybės išvadavimo iš SSRS nuotaikomis. Jo tekstai tikriausiai maitins ne vieną mokytoją, kuris vėliau parinks juos savo mokinukams ir lieps skaityti bei gamyti. Didžiausia bėda, kad tokie metodai jau nepaveiktūs. Ir auklėti jais galima nebent tuos, kurių patys tokiaisiai metodais stengiasi skieptyti meilę tévynei ir saviems papročiams.

Kaip minėjau, prie tekstu yra ir autorius darytu fotografijų. Nedidelio formato, nespalvotai atspaustuose vaizduose matome V. Landsbergio šeimos narius, Lietuvos peizažus. Taip tarsi kuriamas tiesioginis, asmeninis santykis su skaitytoju. Mažesné blogybė būtų, jei autorius pamastymai ir liktų tik kaip jo minčių išklotinė, itin patriotinis žiūrėjimo kampus. Bet ne – dabar tai siūloma kaip teisingas idealioja jaunimo, kuris tikriausiai vis dar turėtų kalbėti lyg filmo „Marytė Melninkaitė“ veikėjai (tik ne sovietine propaganda, bet patriotine), keliai! Net nežinia, ar tai būtų galima pavadinti nuoširdžia grafomanija.

Lanku šios knygos vengti nereikėtų – maža ką, galbūt atrasite pašaukimą. Ir tatai įskelis jums vilties kibirkštį.

Daugelio Lietuvos rašytojų honorarai kur kas menkesni nei vertėjų, išvertusių tokios pat apimties knygą. Ar tai nėra ženklos – valstybės strategija nukreipta ton pusėn, kur šalies kultūra, kalbos gyvybė ir gyvastingumas, originalusis žodžio menas, o kartu ir esminė mūsų savastis – pats lietuviškumas – palikti merdėti šalikelėje.

Ir niekur nematyti gailestingojo samariečio.

Turtingieji suka nosis į šalį: kol kas Lietuvoje įstatymais nesureguliuotos mecenavimo taisyklės!

Tai tiesa. Bet kodėl mažai kam topteli galvon, kad jau nuo žilos senovės jos dievuliškai sureguliuotas?

Dar prie to paties.

Atmintin įstrigės maždaug toks dialogas, regis, iš Platono „Valstybės“.

– Kaip čia yra – žiūrėk, kiek filosofų su ištestom rankom stovė prie mecenatų vartų, o mecenatų prie filosofų durų – nė vieno!

– Tai todėl, kad pirmieji žino, ko nori, o antrieji – ne.

cave canem

Akvarelinių gelmių keleivis

Violeta KRISTOPAITYTĖ

Kauno menininkų namuose kovo 6 d. pristatyta Lietuvos dailininkų sąjungos išleista knyga „Osvaldas Jablonskis“ iš serijos „Šiuolaikiniai liečiavimų dailininkai“ ir ta proga atidaryta dailininko akvarelių paroda „Rasytojų tėviškės“. Knyga išleista praėjusių metų pabaigoje ir pries pat Kaledas jau pristatyta Vilniuje, tačiau oficialū savo gyvavimo startą neabejotinai turėjo pažymėti ir Kaune, juolab kad pagrindinių jos autorai – kauniečiai. Renginyje, be dailininko O. Jablonskio ir knygos sudarytojų bei tekstu autorei Violetos Kristopaitytės, dalyvavo Lietuvos dailininkų sąjungos Kauno skyriaus pirmininkas Gintautas Vaičys, vedės valako pokalbius, Kauno meno kūrėjų asociacijos pirmininkas, rašytojas Petras Palilionis bei „XXVII knygos mėgėjų draugijos“ narys Domas Akstinas, renkantis ir propaguojančių O. Jablonskio kūrybą. Be abejo, neturėtų būti pamiršta ir dailininko šeima, be kurios pagalbos tokia knyga niekada neatsirastų: žmona teks tilininkė Alė Jablonskiene, dukra Jona ir žentas Eduardas.

Žinomas Lietuvos akvarelininkas, Kauno dailės fakulteto dėstytojas ir daugelio šiandienos dailininkų mokytojas 2011 m. susirinko išskirtinį išvertinimą bei nuopelnų derlių – nors „apvalesnį“ jubiliejų švęs tik 2014 m., pernai jis jau gavo keletą svarbių apdovanojimų: liepos 6 d. už nuopelnus Kauno miestui ir kultūrai apdovanotas II laipsnio Santakos garbės ženklu, jam taip pat skirta Kauno miesto kultūros ir meno premija, žemėmė suteiktas Vilniaus dailės akademijos Kauno dailės fakulteto Tapybos katedros garbės profesoriaus vardas. Taip pat pirmą kartą O. Jablonskio kūryba išsiveržė už Europos ribų – dailininkas surengė personalinę parodą JAV (Čikagos Čiurlionio dailės galerijoje ir Niujorke, Lietuvos Respublikos Generaliniam konsole, nors pavienės akvarelių jau ir anksčiau buvo pasiekusios Amerikos žemyną – oficialaus vizito metu dailininko akvareli dovanota JAV viceprezidentui Danui Quayle'ui. Beje, kai kurioms kitoms ne mažiau pasiseke – jos pateko į popiežiaus Jono Pauliaus II, Prancūzijos prezidento Fran'ois Mitterand'o rezidencijas. Tad O. Jablonskio kūrinių pasklidimo geografija plati, turint omeny ne tik personalinėse parodose Vokietijoje, Švedijoje bei Rusijoje dovano-

tus ar parduotus darbus, bet ir kitas, beveik nesuskaičiuojamas akvareles, po pasauli pasklidusias kuo įvairiausiai keliais. Galų gale pernai Lietuvos dailininkų sąjungos tarybos sprendimu nutarta išleisti testinės, svarbiausius Lietuvos menininkus pristatantčios serijos knyga apie O. Jablonskį. Tad išvertinimą praėjusiais metais dailininkui tikrai netrūko.

Be abejo, neatsitiktinai. Dailininkas, tiesą pasakius, jau gali būti padavintas pasiekusiu klasiko rangą: trečiosios kartos Lietuvos akvarelininkas – skaičiuojant nuo klasikų Kajetono Sklērius, Česlovo Kontrimo ar Algirdo Petruolio – jis atstovauja ir „kaunietiškajai“ akvarelių mokyklai šalia minėtojo Č. Kontrimo, Petro Stausko, Algirdo Lukšto ar jau nesniųjų Eugenijaus Nalevaikos bei Emilio Jaudegystės. O. Jablonskis žinomas kiekvienas nors kiek besidominčiam Lietuvos akvarele. Ne tik dėl ypatingos, kone visą kūrybinį gyvenimą trunkančios ištikimybės šiai subtiliai, aristokratiškai bei inoringai vaizduojamosios dailės technikai. Ne tik dėl akivaizdaus profesionalumo liejant akvareles ar atrastų technologinių naujovių: O. Jablonskis liejatai ant sauso popieriaus, o iš meno mūzų yra sužinėjės paslaptis, kaip išgauti akvarelių daugiasluoksnįskumą bei vaizdo gylį, atskiriant pastozinius ir lesiruojančius dažus, pats kartais gaminasi juos iš sausų milteilių ir medaus, kone vienintelis Lietuvoje lieja akvarelių ant drobės... Pirmaisiais dailininkas žinomas dėl neabejotinio plastinio ir išuzetiui išskirtinumo: koks dar akvarelininkas yra aplankęs tiek žymią Lietuvos žmonių tėviškių, įdomių vietovių, pakeliavęs visais M. K. Čiurlionio takais ir sukūrės dešimtis akvarelių ciklų: Žemaitijos, Dzūkijos, Aukštaitijos, rašytojų, pajūrio, varpinų, senųjų rūsių, prezidentų tėviškių; po kelionių svetur giminė „užsienietiškij“ ciklai: Karaliaučiaus, Švalenbergo-Lipės (Vokietija), Potsdamo ir nemazą kitų. Visus juos jungia tikslingai valdoma ir itin muzikali kompozicinių dalių bei detalių ritmika, monochromiskas, gamtiniai spalvų koloritas, subtiliai, tarsi per rūka siejamas sidabriškai pilkos ar žalias. Kaip megstanto Vytauto Mačernio eilėraštystė: „Temsta... Horizonto juosta mėlyną pilkėja, / Tolumoj einas žmogus jau pilkumas dalis. / Toji pilkuma, pašauli gabalam suliejus, / Gal ir mano sielon, viską jungdama, atkly“ (Iš „Rudens sonetų“, L (50-as).

Gintaro ČESONIO nuotrauka

Tai labai poetiškas dailininkas – ne tik dėl to, kad nuo jaunystės ypač mėgo poeziją, ją raše ir dalijosi literaturiniuose atradimais su kita Kauno dailininkais – A. Martinaiciu, P. R. Vaičiuku, R. Stankevičiumi. Melancholiškoje O. Jablonskio darbų atmosferoje lengvai atpažįstama nostalgija XX a. lietuvių poezijos tonacija, ypač būdinga išseivijos poetų lyrikai – ja ataidi akvareliose aptinkami ilgesingi, vakaro šešelių gaubiami kraštovaizdžiai, kur atodūsiai meldžiasi galinė medžiai ir rūkuose paskendė namai, laukai ar pamiškės – pasaulis, kuriamo visa persiunkė gamtos ir kaimo gyvenimo realijų bei specifinės jo metaforikos... O. Jablonskio būdingas vizionieriškas, sudvasintas kūrių charakteris, vartojant simbolinio kalbėjimo šifrus ir mistiško paslaptingumo „filtrą“, siūlant kelionę po kitus realybės, o gal ir sąmonės lygmenis. Tad jo darbuose tarsi natūraliai atrandamas ryšys tarp gamtinio ir antgamtinio pasauly. Tik norint ši ryši patirti tenka pereiti lėta, koncentruota vidinių judesių seką ir išgyventi tylos bei susi-kaupimo metą...

Išties „jablonskiškas“ ypatumas, kone firmine šiam menininkui tapusi plastinė formulė yra pagrindiniu vaizdą irėminančios horizontalios juostos. Taip O. Jablonskis tarsi kadruoja vaizdą, išskiria jam labiausiai rūpiamą fragmentą, o horizontaliu formantu sukuria ilgesni pasakojimą, generuoja tam tikrą epinę laiko slinktį. Savo tyliose, santūriose akvareliose dailininkas tartum atlieka istorines-kultūrines rekonstrukcijas, stato daugiau ar mažiau monumentalius „pamin-klus-gaudyklės“ praeicių „gaudyti“ – architektoniška ir drauge intuityvi jo mastysena bei kūrių saranga tinkama šiai užduočiai... Jis nesibijo praeities ir jos nešamos užmaršties – prie-

„Pamaryje“. 1979 m.

šingai, panašu, kad menininkas nesiekia išbirsti iš užmaršties slėnių, o nori juos kuo nuodugniau išvaikšioti. Žvelgdamas į O. Jablonskio darbus kartais išties jautiesi lyg iplaukęs į upę – atminties, buvusios, bet primirštos patirthies upę, kurioje aktyvuojami gelminiai mitiniai sluoksniai, kur natūraliai apsilanko ir vėl iškeliauja vėlės, astralai, namų ar gamtinės dvasios, neleidžiančios išnai-kinti kažko gyvybiškai svarbaus... Atmintis čia kažkaip susijusi su gebėjimu išbūti užmaršties upėje ir glūdi keistame sutarime su iššesiamu, už-konservuojamu nyksmo procesu. O. Jablonskis save vadina menininku etnografiu, besistengiančiu išsaugoti tai, kas išnyksta. Bet jis atlieka tai ne kaip dokumentininkas – dingę pilialkalniai, namai, kryžiai, žmonės čia iškyla ne kaip natūralistinis atvaizdas, o kaip vizijos ar regėjimai... Menininkas tarsi nuolat bando sulaikyti vaizduojamus objektus nuo galutinės praeities, sudėtinga erdvėlaikio sluoksnį manipuliacija vėl gražindamas viską į atkuriamos realybės tvarką. Pradžioje tik papozuoti pasi-ruošę lietuviškas kaimas O. Jablonskui – nelyg kokiam senovės kriviu – ilgainiui atveria savo paslepąsas gališas, išsaugotas po klėties stogu, lango kryžmoj ar šulinio svirties dangiškoj geometrijoj. Tada aplanko mintis, jog į O. Jablonskio kūrybą darbuoti kažkada įsisuko kai kurios baltiškos dievybės: deivė Brėkšta – suteimų ir sapnų deivė, globojanti nakties metą, ar koks nors Dvargantis – sodybos dievas... Turi šis menininkas kažkokios šamaniskos galios vedžioti po skirtinges laiko ir erdvės juostas, o į slaptas tylos, dingusios praeities zonas jis nuveda lyg koks lietuviškas Stalkeris. Čia pa-sirodanti baltiškoji mūsų praeitis ža-

vi netiesmukomis patriotinėmis gaidomis, o lietuviškumo natos visada aidi gilesnės prasmės akorduose... Tad O. Jablonskio kūriniai nėra tiesiog peizažinės ar figūrinės kompozicijos, o kone fenomenologinės atminties studijos, skatinančios ne tik regėti, bet ir klausytis praeities epo šnabždėjimo, jausti archaišką srūvančio vandens lytėjimą, užuosti žemės atmintį... Iš senojo vaizdinių lobyno ima dėlioti tautinio mito ar epo elutės... Lietuviai, žinia, neturi literaturinio epo, bet atrodo, kad vizualia forma jų bando atkurti O. Jablonskis, kantrus šventosios tėviškės piligrimas, tautos atminties ženklams dėmesingas kryvis...

O. Jablonskis įdomus dėl paradoksalios modernistinių ieškojimų dermės su archaikos ir istorijos tyrimais, neretai suskambančiais postmodernių intonacijomis: kiekvienas daiktas čia tūno keliose realybėse – poetinėje, istorinėje, asmeninėje ar mitinėje ir leidžiasi nuskaitomas skirtingais kodais, o tai labai postmoderni prieiga. Tad menininko kūryba, pa-sižyminti savitomis transformacini-mis galiomis, vadintina šiuolaikiškai turinio, tiek formos lygmenimis: iš skaidrių akvarelių erdvę O. Jablonskis nelyg slaptas žvalgas mūsų dailei parnešė tokį šio meno paslapčių, kokių iki jo ši trapi vaizduojamiosios dailės „medžio“ atšaka Lietuvoje nežinojo turinti...

Dailininko darbuose akivaizdžiai atskleidžia kūrybos daugiabruniškumas – jis ir poetas, ir epo kūrėjas, ir muzikas, etnografas, senosios architektūros saugotojas, baltiškų sakralinių, archetipinių erdvų tyrinėtojas. Toks daugiabriauniškumas rodo viena – kad susiduriame su tuo, kas vadina Menu. O tikras Menas visa-dina išlieka.

Šamanas galerijoje

Ugnė KRAULADYTĖ

Vasarį pabaigoje galerijoje „Aukso pjūvis“ atidaryta pirma personalinė jaunosios keramikų kartos atstovo Andriaus Janulaičio darbų paroda „AJ“. 2008 m. Vilniaus dailės magistro kvalifikacinį laipsnį ir aktyviai dalyvaujančios grupinėse parodose, Lietuvoje bei užsienyje rengiamuose simpoziumuose bei pleneruose. Šiuo metu menininkas gyvena ir kuria Vilkaviškyje.

Potraukį kurti A. Janulaičius teigia jautęs nuo pat vaikystės. „Visada megau piešti, lipdyti iš plastelino. Šis pojėdis kilo stebint vyresnį broli, kuris tapydavo, pließdavo, lipdydavo. Juo sekdamas atradau savo mėgstamiausią objektą – žmogų. Taigi viskas prasidejo nuo plastelininių žmogeliukų, indėnų, kauboju ir animacinių perso-

nažų, kurie jodinėdavo ant brolio nulipdyti žirgų. Vėliau jaunimo centre pradėjau lankytis dailės studiją (būrelij). Joje tobulejau, su naujais draugais ir bendraminčiais prasmingai leidau laiką. Dar pries baigdamas mokyklą neabejojau, kad ateitį siesiu su daille.

Keramika visuomet buvo įdomi dėl savo specificos. Vaikystėje stebėdavau, kaip iš žemėje rasto molio nulipdytas žmogeliukas laikui bégant sustingsta. O degimas, po kurio gamynys nebetrirsta vandenye, apskritai atrodė mistiškas. Tačiau širdis link ne tik prie keramikos, bet ir prie skulptūrų. Vis dėlto stodamas į dailės akademiją pasirinkau keramiką, nes šioje srityje taip pat galima kurti skulptūras“, – pasakoja menininkas.

A. Janulaičius pripažįsta, kad jo kū-

ryboje esama ir kančios. Išliejama meno dirbinyje, ji tampa išraiškos būdu, naujai sukonstruotu pasauly, terapija ir dienoraščiu, kuriame užrašyti tik pačiam kūrėjui žinomi dalykai. Autorius neslepia ieškantis jėgos, kuri būtų juntama žiūrint į jo darbus.

A. Janulaičio kūryboje apstu egzistencinių potyrių, žmogaus psychikos tamsiuju pusiu ir mirties atspin-

džiu. Parodoje vyrauja keisti ir paveikšūs, baigią įtampą keliantys darbai, kurių jėga tuo pačiu metu traukia ir atstumia. Tarp jų – „Kokonas“ žmogaus veidu ir vorą pramenančio mis šaukės, aliužiją į Egipto mirties dievo Anubio palydovą keliantis juodas šuo, iš žemėj (tarytum iš kapo) išnyrantis „Skëstantysis“. Itaigą pasiekti padeda ne tik pasirinktas motyvas, preciziškas atlikimas, bet ir naudojamos medžiagos. Keramikos, natūralaus medžio ir kaulų (kaukolij, jų dalių) bei skaidraus stiklo derinys turi stiprų emocinį poveikį, kuria simbolines prasmes. Čia stiklas panašus į amžinybęs, saugančios mirties inkliuzą, metaforą. Ar tai šiuolaikinis „memento mori“ išpažinimas?

Parodos atidaryme A. Janulaičius pu-siau juokais pavadintas burtininku, šamanu, kurio galių išsyk nepastebėsi. „Pasak mano pažiūstamų ir draugų, spręsdamas pagal tai, kaip atrodau, niekada neatspėtum, kokie mano darbai. Jis visada šypsosi, tvirtina aplink esantys žmonės“, – pasakoja autorius.

Panašu, kad apgaulinges išvaizdos jaunasis kūrėjas savo burtų meną išmano.

Paroda veiks iki kovo 23 d.

Tylos pamokos pavasarėjant

Atkelta iš 2 p.

J. Gasiūnas mums geriausiai pažįstamas, todėl šiame kontekste beveik nereikalauja pristatymo. Nuo 2000 m. ant drobės piešę pasitelkdamas žvakės liepsnų bei dūmų ir taip konceptualizavo tapybą. Jis permasto prieiti, nevengia ironijos, dažnai ją „perrašinėja“ savaip. Tačiau šioje parodoje kalba ir apie savo drobių raiškos naujoves bei apie naujų, bet jau kiek pažįstamą kontekstą: „Kaido pažįstu gana seniai. Kartu esame surengę parodą „Varčių“ galerijoje, dalyvavome kitose bendrose parodose, kartu dirbome su studentais. P. Lubowskio pries parodą nepažinojau, tačiau, kai išsilabėjome, paaškėjė, jog nieko paslaptingo jo kūryboje taip pat nėra. O pasikalbėti reikia, nes visų mūsų koncepcijos skirtingos. Maža matyt formas, raišką, dar reikia įsigiliinti ir į konceptualius dalykus. Labai gerai, kai parodoje dalyvauja skirtingi autoriai, nes vieni kitus traukia, intriguoja.“

Mano kūryboje matyti slinktis nuo tapymo ant sienu, lubų, *graffiti* stilistikos iki fotografijos. Vis dėlto realizmo siekis nėra naujas, viada buvau realistas. Tapyboje forma gali būti ekspresionistinė, o mąstymas – realistinis. Manau, geras, profesionalus menas nėra atitinkęs nuo pasaulio, o jis atspindi. Vidinis menininko gyvenimas ir taip pastebimas, jis sunkiai paslepiamas net kalbant apie formaliausius dalykus.“

Parodos kuratorius K. Stanislavskis džiaugiasi praėjusiais metais dirbės su tapytojais. „Nors tapyba dabar nėra pati populiarusiai dailės sritis, nes vienareikšmiškai pirmuojant videodarbai, fotografija, performansas, aš ją mėgstu ir tikiuja. Žinoma, tik ta, kurioje slypi kažkas ypatingo, nenuspejamo ir kuri yra labai preciziškai, tobulai techniškai atlikta. Manau, šiame projekte galime pamatyti bene geriausius visų šių trijų šalių tapytojus. Jie labai skirtingi, tačiau kūryboje sujungia svarbiausius, reikšmingiausius reikalavimus: kontekstualumą, konceptualumą ir gera kompozicija. Kiekvienas šioje nuostabioje salėje eksponuojamas darbas turi savitą, nepakartojamą istoriją“, – išpūdžiai dalijosi kuratorius.

Kovo 2 d. Keramikos muziejuje

atidaryta tradicinės Baltijos šalių šiuolaikinės keramikos paroda „Pavasaris“. Tai jau šeštas kartas, kai keramikai pavasarį pradeda lyg ir praėjusių metų ataskaita. Parodo, ką yra padarę, ir vėl startuoja.

Siais metais į parodą pakviesta daugiau nei 50 menininkų iš Latvijos, Švedijos, Lenkijos, Lietuvos. „Pavasario“ parodos ištvirtino keramikos tradicijas puoselėjančiamie miestie, kuriame dar Kauno meno mokyklos laikais ruošti pirmieji profesionaliosios keramikos dailininkai bei iki šiol nuosekliai tęsimos šios srities kūrybinės paieškos. Dalyvių šiek tiek mažiau nei pernai, bet ir taip nedidelės muziejaus patalpos, kurios, beje, vienintelės skirtos tik keramikos menui visose Baltijos šalyse, su kaupu pripildytos įvairiausiom sumanymu. Tokios retrospektyvinės parodos ir žavagausa bei įvairumu. Kuo daugiau keistų idėjų, bandymų, eksperimentų, tuo įdomiau stebeti. O šalia jų įvertini ir tradicinius, laiko bei partities nugladintus darbus, nes ši kartą parodoje taip pat susitinka pripažinti, garsūs menininkai ir dar tik pradedantys jų kolegos. Svarbu ir tai, kad naujausiai sumanymai bei juose atsispindinčios tendencijos eksponuojami visiškai greta keramikos „patriarchų“, šalia kurių ne taip sunku patikrinti, ką matome šiandien, nubrėžti besitęsiančias tradicijų linijas ir atrasti besikartojančias, vėl naujai sugrižtančias bruožas, elementus. O pasikartoju, ataidinčiu iš senųjų tradicijų, regis, ne taip jau ir mažai, nors jie vis dažniau įvilkti į konceptualizmo apdarą.

Parodoje žiūrovai gali susipažinti su naujausiomis keramikos meno tendencijomis, technologiniais ieškojimais, originaliais kūrybiniais sprendimais. Kiekvienas parodo tai, ka gerausio yra padaręs. Visų šalių atstovai skatinā domėtis įvairiomis kultūromis, jų skirtybėmis ir subtilumais, tačiau, kita vertus, kasmet renginys padeda ieškoti baltiškų šaknų keramikoje, susivokti, kas mes esame. Juk keramikos pradžia sutampa su itin giliais tapatybės, savasties klozdais.

Ši paroda – tarsi metraštis, atskleidžiantis naujausius bandymus, o kartu skatinantis toliau puoselėti keramikos žanrą, atsispirent nuo to, kas jau padaryta, užfiksuočių tai. Ji – tam tikras pasitikrinimas ir galimybė labai kondensuotai perduo-

Aldona JANUŠKAITĖ-SALTENIENĖ
„Slegiančios mintys“.

ti žinias ateicių, stebeti, kaip keiciasi konkretių autorių stilistika, braižas.

Organizatoriai sąmoningai neškelbia bendros temos, todėl autorių absoluciūlai laisvi. Gali pristaityti taip, kaip juos kreipia šiandinos ieškojimai. Tad temų skalė ypač plati. Nuo dekoratyvių, vis dar šiek tiek taikomajų funkcijų išlaikiusiu darbų, kurie tėsia senašias baltiškaičias tradicijas ir ieško salycio su dabantimi, iki visiško konceptualizmo, kai idėja kalba daugiau už formą. Lietuvų menininkai, kaip jau iprasta, yra skulptūrėkesni, labiau linkę į idėjas ir svarstyti, o svečiai gal kiek labiau akcentuoja dekoratyvumą. Nors tokie apibendrinimai tuoju pat prašosi paneigiami dėl visiškai priešingų pavyzdžių. Įdomiausia stebeti, kaip netiketos raiškos formos, naujos medžiagos nulėmė novatyvias idėjas ir atvirksčiai – kaip keistas sumanymas atvedė prie tokų formų ir medžiagų. Matyt bandymų, kai keramika derinama su kitomis dailės sritimis, dažniausiai fotografija, tačiau tokį naujų jungčių norėtusi išvysti ir daugiau. Atrodo, kol kas keramika saugo savo medžiagos grynumą ir tik mažais žingsneliais slenkia tarpdiscipliniškumo link.

Kovo 7 d. galerijoje „Meno parkas“ Rolandas Karalius pristatė personalinę parodą „Tylos zona“. Ir jos pavadinimą patvirtino visa savo esybe. Kad ir kaip susirinkusieji mėgino iškvosti tapybos darbų pertakaitymo slaptažodžius, autorius neišdavė nė vieno. Jei prieš prie paveikslų galime ką nors pajusti ir

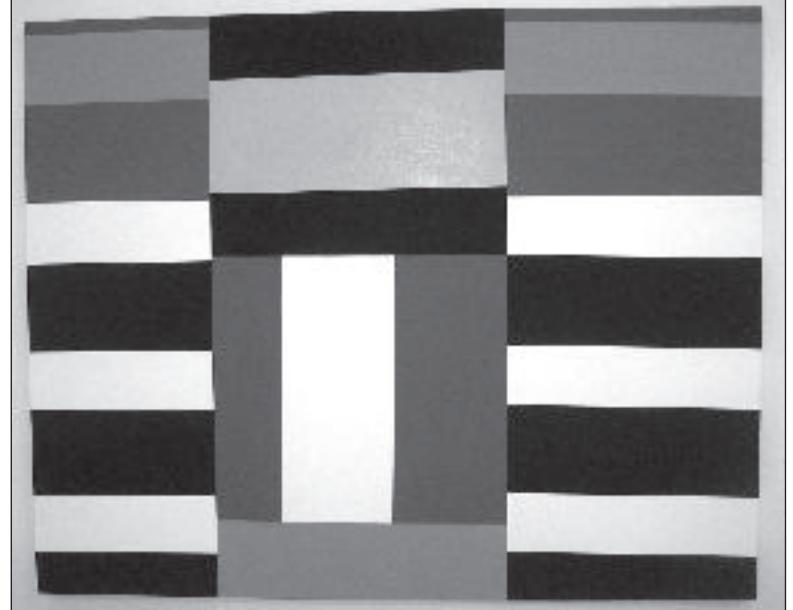
Milena PIRŠTELIENĖ.

suprasti, jie pavyko, teigė R. Karalius, o jei ne, vadinas, negyvi.

Ekspoziciją sudaro 12 tapybos kūrinių, objektas, panašus į beburo apgraužtą medžio kamieną, bei videodarbas, kuris veikiausiai ir veda objekto link. „Kontrastingas menininko nusiteikimas kūryboje atsispindi tiek formos (linija – plokštuma), tiek turinio (skirtis – jungtis) lygmenyse. Tačiau šis kontrastas ganėtinai santūrus, netgi ritmiškas, o tai dar labiau liudija prieštaragingumo dvasią, kuri domina ir ragina suvokėjā“, – keistą linijų ir plokštumų rebus mėgina nusakyti parodos organizatoriai. „Pagrindinė šių darbų inspiracija – tiesiog mano buvimas, skirtumas ir santykis su ap-

linka bei savimi. Santykis, pagimdytas skirtumo“, – kiek supaprastina pats autorius. Jo spalvingos plokštumos atsiranda nubréžus dar vieną naują liniją. Tai, kas skiria ir vienija, lyg susilieja į visumą. Savo tapyboje R. Karalius atranda tiesioginių sąsajų su garasu ir jo „plokustumose“ išterpusia pauze. Ir dar vienas svarbus sprendimas – visiškai „išplautos“, nogramdytos emocijos. Tapyba kaip sterilus plokštumų ir linijų žaismas be jokių pašalininių trukdžių. Pirminiai reiškiniai, nuo kurių visiškai nuvalyti išvados, inspiracijos, plėtotės. Grynas pavida las per se. Jį priimi kaip pirmini ir esminį arba atmeti kaip nebaigtą.

Autorės nuotraukos

Romualdo RAKAUSKO linijos ir plokštumos.

Ultramoderni „Medėjos“ interpretacija

Eglė KUKTORAITĖ

Masyvūs reklaminiai stendai miesto gatvėse vilijojo nepraleisti naujo Kauno šokio teatro „Aura“ spektaklio „Medėjos“. Idėjos autore, režisierė ir choreografe Birutė Letukaitė žadėjo modernią senovės Graikijos dramaturgo Euripido tragedijos „Medėja“ šokio interpretaciją. Turint omenyje žiniasklaidoje nuolat pasirodančius pranešimus apie vaikžydystės mastą Lietuvoje, spektaklio misija atkreipti dėmesį į šią visuomenės stigmą – sveikintiną. Tik ar pavyko ją įgyvendinti neprasilenkiant su judesio menui esmingu estetikos kriterijumi?

Vasario 29 d. Giristūčio kultūros rūmuose susirinkusių moderniojo šokio entuziastų dėmesį „Medėjos“ prikastė akimirkisniu: tanki elektroninė kompozitorius Antano Jasenkos muzika; įtikinamos, primenančios agoniją Medėją įkūnijusios dainininkės Skaidros Jančaitės raudos ir užkeikimai senają graikų kalba šnabždami mono-

logai. Požiūri į užsimezgusią gyvybę keisti siekiama vadovaujant socialinės reklamos šokiravimo principu: scenoje mainosi apokaļiptiniai vaizdai ir krauju dėmės – antikinės tragedijos tabu, vadintas „patetiniu įvykiu“.

Spektaklio fabula savotiškai skylla į dvi dalis: antikos, kur galima ižvelgti tam tikrą asociaciją su Euripido tragedija, ir šiuolaikinio pasau-

lio, kuriuos susieja moteriškoje ir motiniškoje savastyje besiblaškanti Medėja. Siame lūžyje spektaklis provokuoja klausimą, ar XXI a. jau išsivadavome iš pirmynkių instinktu.

Mizoginizmu kaltinto Euripido Medėja nužudė savo vaikus norėdama atkeršti Jasonui, pametusiam ją dėl Korinto valdovo Kreonto dukters. Moteriškumo pažeminimas ir kerštroškimas nustelbė motinystės jaus-

veldi tėvų būdo ir išorės bruožus: triko dėvintys Medėjos vaikai pasipuoš motinos plaukų sruoga, atkartoją jos judesius.

Vis dėlto čia antikinė tragedija ir baigiasi: Medėja prabyla angliskai, o šokėjai scenoje imituoją masturbaciją, orgijas, prievertą ir demonstruoja mūsų amžiaus atributus – lūpdažius ir plastinius kūdikius-lėles. Jokių pretenzijų į subtilumą, spektaklis vis labiau primeina kośmarišką sapną, iš kurio norisi pabusti. Negelbėja né trupės profesionalumas ar jausminga spektaklio kulminacija: mažųjų šokėjų imituojamas širdelių plakimas, nublankstantis reginių brutalumo kontekste.

„Medėjų“ įtaigumas ir jausmingumas – neabejotinės, tik ar priimsite „Auros“ iššūkį susidurti su tam-siausiomis kolektyvinės pasamonės kertelėmis ir išdirište pasmerkti save valandai intensyvaus šoko? Vie na aišku: abejingų šiam ultramoderนาus šokio spektakliui nebus.

Teatro archyvo nuotrauka

„Šaldytuvų etikečių konkursas“ – tarp pilkų debesų

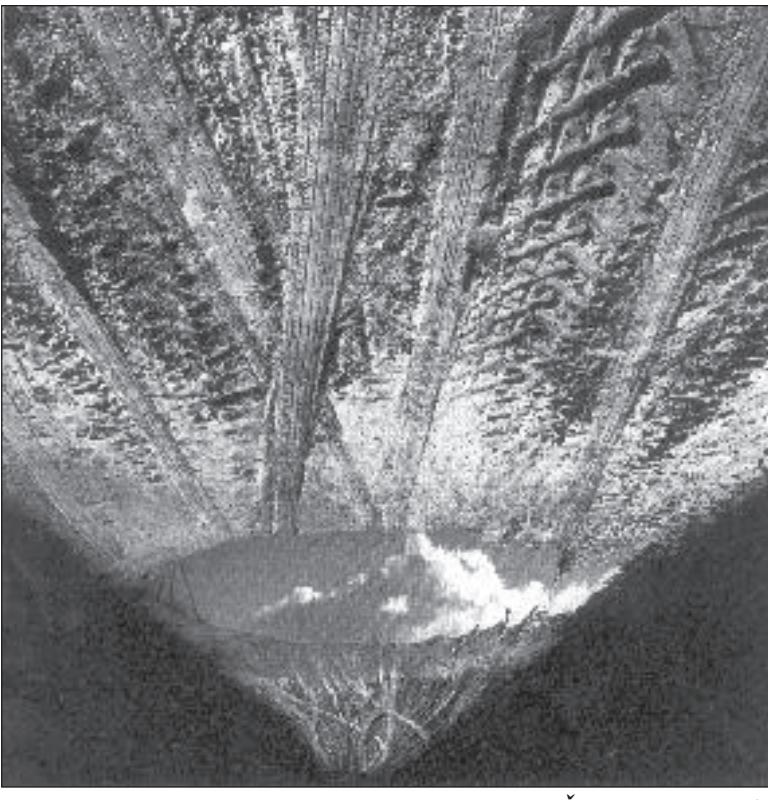
Andrius JAKUČIŪNAS

Pastaroji savaitė nepraejo be maiolių literatūrinių akcentų: rašytojas, poetas Donaldas Kajokas penktadienį (kovo 9 d.) Lietuvių literatūros ir tautosakos institute apdovanotas už kūrybiškiausia metų knyga išrinkta poezijos rinkinį „Kurčiam asiliukui“. Apdovanojimo ceremonija, kurioje, gaila, negalejau dalyvauti, vainikavo ilgą (ir, sako, nelengvą) procesą, kurio metu minėtame institute dirbantys literatūrologai iš daugybės per praėjusius kalendorinius metus išejuosių knygų pirmiausia turėjo sudaryti dylikos pozicijų sąrašą, na, o galiausiai paskelbtį vieną vienintelę knygą, neleisiančią suabejoti priimto sprendimo teisingumu.

Taigi D. Kajokas gali džiaugtis: patikti profesionalams – visai kas kita, negu būti surinkus daugiausia platičiosios žmonijos *esėmės* ar spragtelėjimų ekranė (nors televizinės slėvės turbūt mažiau). Džiaugiamės ir mes, kolegos. „Harmoninga asmenybė“, – beje, taip paslaugtingai laimėtoja apibūdino J. Sprindytė, kai bandžiau pirma laiko iškvosti konkurso rezultatus, – tarytum užtušavo tam tikrą kontroversiją, kuri badė akis žvelgiant į ilgajį sąrašą – tariamai kūrybiškiausią knygą dylikutuką, kuriame ir vėl kelias pozicijas užėmė emigrantų kuriama literatūra, tačiau neatnirado vienos tikrai vertingoms žinomų poetų knygoms.

Priės keliais savaites straipsnyje tvirtinau, jog numanoma nuostata, – o ji, beje, kartais (būdavo) deklaruojama ir garsiai, – esą į ryškėjančią tendenciją dera atsižvelgti, jos neignoriuoti, suteikia galimių itin lengvabūdžių spekuliuoti literatūriniais kriterijais ir literatūra apskritai, štai kodėl pastaruoju metu regime į garbingus sąrašus įtraukiamas labai abejotinos meninės ir išliekamosios vertės knygas, parašytas užjuriuose arba apie užjurius. Nemaloniusia, kad ši tendencija būdinga ne tik nedideliam LLTI literatūrologų būreliai – šiaip ar taip, juos galima suprasti. Ne taip lengva suvokti kitados sumąstyta (labai plačia) kūrybiškumo sąvoką, ne taip lengva ir rasti kompromisu (iš patirties žinau, kad visokiose komisijoje pasiekiami susitarimai dažniausiai būna nuviliantys). Ka tuomet reikėtų sakyti apie Patriotų premiją, tarptautinėje Vilniaus knygėje ietekltą lietuvių kilmės užjūrio paklausius knygų autorei Rūtai Šepetys, parašiusi i 29 kalbas jau išverstą kūrinį „Tarp pilkų debesų“ apie pokario trėmimus?

Manau, visiškai nedera stebėtis, kad viešumoje daugiausia skambėjo panegirikos autorei ir jos kūriniu, o ir pagraudėniui, esą niekas iš Lietuvoje gyvenančių lietuvių rašytojų tokios knygos nesugebėtų surakti. Toks tonas ir požūris pastaruoju metu tapo įprastas (nors nereikėtų jo pernelyg sureikšminti). Vis dėlto spaudoje, kur dirba bent kiek literatūros problemas išmanantys žmonės, Patriotų premija sukėlė labai neviene reikšmiškų atgarsiu. „R. Šepetys nusipelnė tuo, kad leido savo istoriją perrašinėti knygų vadybininkams tol, kol ji igijo potencijos patikti užsieniečių pauaugliams (...). „Tarp pilkų debesų“ – labai vidutiniškas romanas, literatūros pradinuko stiliumi pasakojantis net elementaresnę istoriją nei pasakojamos daugelyje mūsų šeimų“, – rašo R. Gerbutavičius „Lietuvos vos ryte“. Apžvalgininkas tvirtina sustinkas, kad ši knyga galinti kabinti užsienio pauauglius, tačiau teigia su-

Romo JUŠKELIO nuotrauka

glumstas, kai ją ima girti „suaugę lietuvių, kartais net turintys aukštajį išsilavinimą“.

Galima sakyti, šitos skaitomame dienraštyje išreikštose abejonės gantikliai atspindi tarp pačių rašytojų vykusias diskusijas šiuo klausimu. Kitus šiokiam tokiam skandalėliui, – jo apogėjus buvo Donatos Maitaitės straipsnis „Apie Patriotų premiją ir gedą“ savaitraštyje „Nemunas“, – tarsi bandyta suvokti, kas atsitiko ir kokios iš tikrųjų pasekmės. Vis dėlto, žvelgiant placiau, ši istorija atrodo kaip ne itin protinges ir labai įtartinos tendencijos dirbtinai išryškinti emigrantų kuriamą literatūrą ir jos reikšmę – t. y. maždaug ta pati tendencija, kuriai jau kelintus metus iš eilės nesugeba atsispirti (tik gerokai kuklesniu mastu) LLTI. Priklausymas angliaiakbės kultūros erdvei savaime veikia kaip burtų lazdelė – kyla pagunda manyti, kad vertintojai tvirtai tikėjo, jog didele Vakarų leidykla gali išleisti tik gerą arba labai gerą knygą, na, o jei ir netikėjo, R. Šepetys pagerbimas vis tiek liudys, kad jų norėta atiduoti duoklę statistiniam „skaitytojui“, neva žinanciam, kad vertinga literatūra, kitaip sakant, gera knyga (kas, kad joje pilna faktinių ir elementarių logikos klaidų) gali būti sukurta tik užsienyje, geriausia anglų kalba.

Be abeo, nedera ginčytis, kad R. Šepetys knyga, – nors ji, kaip jau minėjau, anaipolt ne tobula, – puikiai atliko tą darbą, kurio mes dvidešimt metų niekaip neįstengėme atlikti ir turbūt nebūtume jo padarę ir per ateinančiuosius dvidešimt – dabar apie lietuvių patirtas kancias galima skaičiati jau 29 kalbomis, ir tą faktą norom nenorom turėtume pripažinti kaip sėkmę. Be to, visas ką tik minėtas kontroversijas akimoku būtų galima išspręsti pabrėžus, jog Patriotų premija – ne literatūrinis, bet „šaldytuvų etikečių konkursas“, kaip viename pokalbyje leido sau pajuokauti kolega rašytojas. Taigi ar Patriotų premija tikrai yra literatūrinė? (Priešingu atveju mūsų literatūriniai argumentai, galima sakyti, netekėti prasmės. Nors kai kurie gerbiamos autorių šūviai pro šalį tikrai nesuteikia kūrinui originalumo nei iškilybės, numanomas skaitytojų auditorijos dydis, – auditorijos, kuri vėliau bent puse ausies bus girdėjusi apie kažkokius lietuvius ir jų bédas, – paverčia šią knygą gana reikšmingu įvykiu, kuri, nesant pareigos ieškoti jaime nesamos meninės vertės, galima ir pagerbti.)

Tad pabaigai tenkantis klausimas yra retorinis: kieno valia ir kodėl vienas konkursas atsidūrė tarp pilkų debesų?

16 d., penktadienį, 17 val. Rašytojų klubė (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Dainavimo katedros profesorės Irenos Milkevičiūtės ir jos studenčių koncertas. Dalyvaus solistės Juilių Karaliūnaitė, Gintarė Ramanauskaitė, Neringa Radėnaitė, Agnė Uldinskaitė, Greta Vitonytė, Simona Lemo, Odeta Vasiliauskaitė. Koncertmeisterė Raiminta Gočentienė. Koncerne skambės J. Švedo, P. Čaikovskio, A. Dvoržako, V. A. Mocarto, A. Skarlacio ir kitų kompozitorų kūriniai.

RAŠYTOJŲ KLUBAS

19 d., pirmadienį, 17.30 val. Rašytojų klubė – pasaulynei Žemės dienai skirtas poezijos ir publicistikos vakaras „Mes, motinos Žemės vaikai...“. Miškininką bei gamtosaugininką Zdislavą Truskauką prisimenant. Renginyje dalyvaus rašytojai Antanas A. Jonynas, Selementas Palanavičius, aplinkosaugininkas Romas Pakalnis, gamtininkas Eugenijus Drobėlis, filosofas Romualdas Ozolas, daininininkas Danielius Sadauskas, aktorius Tomas Vaisieta, miškininko Zdislavo Truskausko, artimieji, bendradarbiai ir bendražygiai. Renginio vedėjai – miškininkė Lina Sindaraitė, rašytojas Romas Sadauskas.

19 d., pirmadienį, 12 val. Pandėlio bibliotekoje (Panemunio g. 23, Pandėlys, Rokiškio r.) ir **16 val.** Rokiškio r. savivaldybės Juozo Keiliučio viešojoje bibliotekoje (Nepriklausomybės a. 16, Rokiškis) – renginiai iš ciklo „Prozos dienos“, skirti rašytojo Rimanto Šavelio 70-mečiui paminėti. Dalyvaus rašytojas Rimantas Šavelis, literatūrolologas prof. Petras Bražėnas, aktorius Vladas Radvilavicius.

21 d., trečadienį, 17.30 val. Rašytojų klubė – poezijos vakaras, skirtas Pasaulinei poezijos dienai „Pasaulis, prabilės lietuviškai“. Savo eilėraščius ir vokiečių, latvių, rusų, amerikiečių, prancūzų, švedų, arménų, meksikiečių ir lenkų poezijos vertimus skaitys poetai Algimantas Baltakis, Gintaras Bleizgys, Vladas Braziūnas, Marius Burokas, Benediktas Januševičius, Antanas A. Jonynas, Laurnas Katkus, Marytė Kontrimaitė, Zita Mažeikaitė, Tomas Taškauskas ir kiti.

15 d., ketvirtadienį, 17 val. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2, 406 kamb.) – prof. hab. dr. Bronislavos Kerbelytės monografijos „Lietuvių tautosakos kūriniai prasmės“ sutiktuvės. Renginyje dalyvaus monografijos autorė, VDU Humanitarinių mokslo fakulteto Etnologijos ir folkloristikos katedros doc. dr. Laimutė Anlickienė, VDU leidyklos direktorius Jonas Jaučkojis ir leidinio redaktorė dr. Renata Endzelytė. Lietuvių liaudies pasakas seks ir muzikos VDU folkloro ansamblis „Linago“ (vadovė Laimutė Proškutė). Renginio metu bus galima išsigyti pristatomą leidinį.

KAUNO APSKRITIES VIEŠOJI BIBLIOTEKA

15 d., ketvirtadienį, 15 val. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2, I a. fojė) atidaroma tradicinė Kauno miesto ugdymo ištaigų 5–12 klasių moksleivių fotografijų paroda-konkursas „Po medžio ir paukščio sparnais...“ Jaunuų fotografių darbuose užfiksuoja gražiausiai peizažai bei gvyvūnijos pasaulio vaizdai. Ekspozicija veiks iki balandžio 16 d.

Iki balandžio 16 d. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2, II a. fojė) eksponuojamas Vladimiro Pranckūno ir Ričardo Venio fotografijų ciklas „Žmogaus ir gvyvūno metamorfozė“. Autoriai, pasitelkę fotografijos meno priemonėmis, mėgina paaškinti, kas jungia ir skiria žmonių ir gvyvūnų pasaulius. Savitas žvilgsnis į žmogų ir gvyvūnį, subtili užuominia į būties trapumą – eksponuojamų fotografijų išskirtinumo ženkliai.

21 d., ketvirtadienį, 17 val. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2, 406 kamb.) – „Metų verstinės knygos rinkimai 2011“: geriausiu verstinės knygu šešetuko pristatymas. Renginyje dalyvaus literatūrologės Jurgita Katuvienė (renginio vedėja) ir Dalia Zabielaite, vertėjai Rūta Jonytė, Vytautas Deksnys, Donaldas Kajokas ir Nijolė Chijnenė.

15 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno tautinės kultūros centre (A. Jakšto g. 18) – tapybos mokymai suaugusiesiems „Prie molberto“: kompozicija, naudojant fotografiją. Veda dailininkas Gvidas Latakas.

17 d., šeštadienį, 16 val. paskaita „Vestuvės ir rūtų vainiko simbolika“. Lektorius Aleksandras Žarskus. **18 val.** paskaita „Kultūra klaidžioja miesto gatvėmis“. Susitikimas su žurnalistė Audrone Vaitkevičiute.

19 d., pirmadienį, 18 val. KTKC etninės veiklos studijoje (Kaliniečių g. 180) – mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Kūrybos džiaugsmui“, margučių raštai, skutinėjimas, dažymas. Veda dailininkė Dalia Žiurkelienė. Informacija tel. (8 625) 65218.

20 d., antradienį, 18 val. mokymai suaugusiesiems „Vakarojimai seklycioje“: margučio dekoravimas (vilnos vėlimas adatėlėmis). Veda Daiva Vainauskiė. Registracija tel. (8 679) 36715.

21 d., trečadienį, 18 val. paskaita „Infekcinės ligos ir mikroorganizmai. Skiepai“. Lektorius Aleksandras Žarskus.

17 d., šeštadienį, 18 val. Kauno Architektų namų 2-ojo aukšto salėje (Vilniaus g. 22) – „Astor Piazzolla project“: Saulė Rinkevičiūtė (smuikas), Rūta Rinkevičiūtė (fortepionas), Miglė Vilčiauskaitė-Migloko (vokalas), Nerijus Bakula (akordeonas). Bilietai kainos – 35, 45 Lt.

18 d., sekmadienį, 12 val. „Stalo teatro“ spektaklis visai šeimai „Eglė žalčių karalienė“. Pagal senovės lietuvių mitą. Režisierė, dailininkė, aktrorė Saulė Degutytė; kompozitorė, atlikėja Snieguolė Dikciūtė. Bilietai kaina – 12 Lt.

21 d., trečadienį, 19 val. Inos Pukelytės komedija „Būreja“. Vaidina Miglė Pauliukaitytė ir Henrikas Savickis. Bilietai kainos – 30, 40 Lt. Bilietai galima išsigyti Tiketa kasose ir renginio vietoje.

16 d., penktadienį, 17 val. Klaipėdos apskrities I. Simonaitytės viešosios bibliotekos Gerlacho palėpėje (H. Manto g. 25) – Klaipėdos teatralų kūrybos vakaras „Vieninteliai ir nepakartojami“. Dalyvaus aktorius Vytautas Paukštė.

92-ojo kūrybinio sezono kovo mėnesio repertuaras

15 d., ketvirtadienį, 18 val. Rūtos salėje (Laisvės al. 71) – Bian Friel „Stebuklingasis Tēnessis“. Režisierius Gytis Padegimas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietai kaina – 40 Lt.

16 d., penktadienį, 18 val. Rūtos salėje (Laisvės al. 71) – Yukio Mishimos „Markizé de Sad“. Vienos dalių drama. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 2.45 val. Bilietai kaina – 30 Lt.

16 d., penktadienį, 19 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Ingeros Hagerup „Stiklinė arbatos su citrina“. Vienos dalių komedija. Režisierius Danutė Juronytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 25 Lt.

17 d., šeštadienį, 12 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Inesos Paliulytės „Andersono gatvė“. Vienos dalių spektaklis. Režisierė I. Paliulytė. Spektaklio trukmė – 1.20 val. Bilietai kaina – 12 Lt.

17 d., šeštadienį, 18 val. Penktojoje salėje (Laisvės al. 71) – Gycio Padegimo „JAH“. Dviejų dalių dokumentinė fantasmagorija. Režisierius Gytis Padegimas. Spektaklio trukmė – 3.15 val. Bilietai kaina – 30 Lt.

18 d., sekmadienį, 12 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – „Kiškis pabėgėlis“. Muzikinis spektaklis vaikams nuo 5 m. pagal Liudviko Jakimavičiaus knygelę „Lapé ir kaliosai“. Režisierė Agnė Sunklodaitė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 15 Lt.

18 d., sekmadienį, 18 val. Penktojoje salėje (Laisvės al. 71) – „Mens Publica“ Yasmusinos Rezos „Atsiliktinius žmonus“. Vienos dalių tragikomedija. Režisierius Jonas Vaitkus. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietai kaina – 30 Lt.

18 d., sekmadienį, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Aušros Marijos Sluckaitės „Antigonė Sibire“. Vienos dalių postdrama pagal Jeano Anouilho „Antigonę“. Režisierius Jonas Jurašas. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilietai kainos – 15, 30 Lt.

20 d., antradienį, 18 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Šolomo Aleichemo „Mendeli milijonai“. Vienos dalių komedija. Režisierius Algimantas Pociūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 35 Lt.

21 d., trečiadienį, 18 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Juhan Smul „Svečiuose pas pulkininko našlę“. Vienos dalių anekdotas. Režisierė Danutė Juronytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 25 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina Tiketa.

Kauno kamerinis teatras

16 d., penktadienį, 18 val. Lauros Shaines Cunningham „Mergvakaris“. Dviejų dalių amerikoniška komedija. Režisierius Aleksandras Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.35 val. Bilietai kainos – 24, 30 Lt.

17 d., šeštadienį, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Kavinė „Pas Blez““. Pasimatymas po dviešinėmis metų. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.45 val. Bilietai kainos – 28, 35 Lt.

18 d., sekmadienį, 18 val. Dovilės Zelciūtės „Kūno vartai“. Retrotiudai. Režisierė Agnė Dilytė. Spektaklio trukmė – 1.15 val. Bilietai kainos – 16, 20 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I–V 14–18 val., VI–VII 11–18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina Bilietai.lt ir Bilietai.pasaulis.

13 d., antradienį, 19 val. Vytauto Balsio „Žmogus medyje“. Tragikomedija. Režisierius V. Balsys. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilietai kaina – 30 Lt.

16 d., penktadienį, 19 val. premjera! Mario Fratti „Sesuo“. Režisierius Artūras Žukauskas. Bilietai kaina – 40 Lt.

17 d., šeštadienį, 18 val. „Katytė „P““. Spektaklis tik suaugusiesiems pagal Eve Ensler pjesę „Vaginos monologai“. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilietai kainos – 40, 45 Lt.

18 d., sekmadienį, 12 val. Agnės Dilytės „Venecijos pasaka“. Spektaklis vaikams. Režisierius Audrius Baniūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietai kaina – 15 Lt.

18 d., sekmadienį, 12 val. „Su Naujaisiais metais, Ana!“. Vienos dalių spektaklis pagal Biljanos Srblijanovič pjesę „Belgrado trilogija“. Režisierius Darius Ramašauskas. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilietai kainos – 30, 35 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III–V 15–19 val., VI 15–18 val., VII – valandą prieš spektaklį, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina Bilietai.lt.

15 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno kultūros centre „Tautos namai“ (Vytauto pr. 79 / Kęstučio g. 1) – folkloro vakaras „Dainuokime kartu“. Dalyvauja Kauno folkloro ansamblis „Gadula“ (vadovas Andrius Morkūnas).

Iki balandžio 13 d. Kauno kultūros centre „Tautos namai“ veikia dailės studijos „Vaivorykštė“ narių peizažų paroda.

17 d., šeštadienį, 14 val. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Istorinėje Lietuvos Respublikos Prezidentūroje (Vilniaus g. 33) – išvys Kristinos Čyžiūtės fotografijų ir pasakojuimų ciklo „Kauno miesto herojai“ pristatymas. Paroda veiks iki balandžio 17 d.

Kauno valstybinis lėlių teatras

16 d., penktadienį, 18 val. dainos spektaklis Justinui Marcinkevičiui „7-oji meilės elegija“. Atlikėjas Algirdas Lipskas (gitaro, vokalas). Bilietai kainos – 10, 15 Lt. Bilietai parduodami www.tiketa.lt.

17 d., šeštadienį, 12 val. „Žvaigždės vaikas“. Pagal O. Waildo pasaką. Nuol 5 m. Režisierius Algimantas Stankevičius. Bilietai kainos – 8, 10, 12 Lt.

18 d., sekmadienį, 12 val. „Šeimynėlė iš didžiosios girios“. Žaisminga pasaka apie vienos dienos Kaukų šeimos nuotykius. Nuol 3 m. Režisierius Olegas Žiugžda. Bilietai kainos – 8, 10, 12 Lt.

20 d., antradienį, 10 val. pasaulinei teatru vaikams ir jaunimui dienai – „Karalaitės bučinys“. Kaip paika tušybė sugriovė karališką laimę. Nuol 5 m. Režisierius Algimantas Stankevičius. Bilietai kainos – 8, 10, 12 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV–V 11–17 val., VI–VII 10–14 val., tel. 22 16 91. Bilietai taip pat platina Bilietai.pasaulis.

Mégėjų teatrų festivaliu „Kauno rampa“ – 40, „Kazio Binkio teatrui“ – 75!

Kazio Binkio teatras Kauno kultūros centre „Tautos namai“ gyvuoja jau 75 metus. 1936 m., tuometiniame kultūros klube, V. Bičiūno vadovaujama mégėjų dramos trupė pastatė K. Čapliko pjesę „Robota“. Šie metai ir laikomi dabartinio teatro gimimo data. 1939 m. trupei vadovavo Juozas Milutis. Teatre kūrybinę veiklą pradėjo aktoriai E. Žeberavičiūtė, V. Grigolis, R. Vaidotas, S. Jačėnas, A. Žekas, A. Kybartas, A. Stanionis, A. Jalianiauskas ir kiti dabar profesionalūs režisieriai, aktoriai, kultūros darbuotojai.

Kolektyvo istorijoje dominuoja dabartinio teatro vadovo Rimanto Štaro pastatymai. 1972–1980 m. režisierius pastatė dešimt spektaklių, o po penkiolikos metų pertraukos, kai 1995 m. vėl buvo pakvietas vadovauti Kazio Binkio teatro suaugusiųjų trupei, grįžo į teatrą ir vadovauja iki šiol.

1973 m. mégėjų teatro ir tuo metinių Kauno profsajungų kultūros rūmų iniciatyva pradėtas organizuoti Lietuvos mégėjų teatrų festivalis „Kauno rampa“. Kiekviename metais festivalis po vienu stogu suburia geriausius Lietuvos mégėjų teatrus su naujausiais pastatymais. Per 40 metų festivalyje dalyvavo bene visi šalies mégėjų teatrai, vaidino sveciai iš kitų šalių (Ukrainos, Rusijos, Vokietijos, Suomijos, Lenkijos). Užmegztai kontaktai su užsienio kolektyvais suteikė galimybę K. Binkio teatrui dalyvauti gastoslėse svečiose šalyse.

Jubiliejinių 40-ajų kartą rengiamame festivalyje „Kauno rampa“ dalyvavus devyni mégėjų teatro kolektyvai, bus parodyta 10 spektaklių, tarp jų – du vaikams ir trys neigaliųjų teatrų spektakliai. Festivalio šeimininkai šiai progai subūrė buvusius teatro artistus ir pastatė E. D. Filipo pjesę „Itališkos vedybos“. Teatro vaikų ir jaunimo studijos režisierė Nida Žilinskienė taip pat su buvusiais teatro aktoriais ir dabartinius jaunimus parodys Kazio Binkio „Atžalyną“.

Festivalis „Kauno rampa“ teatro gerbėjus i „Tautos namus“ (Vytauto pr. 79 / Kęstučio g. 1) kviečia kovo 27–31 d. Informacija tel. (8 37) 320 661, www.tautosnamai.lt. Bilietai kaina – 10 Lt., moksleiviams, studentams ir pensininkams – 5 Lt. Kovo 27 d. 16 val., 18 val., 30 d. 14 val. ir vaikams skirti spektakliai nemokami. Bilietai parduodami 2 val. prieš spektaklius.

Programa

27 d., antradienį,

16 val. keturios pantomimos žanro miniatiūros „Kartą kieme“: „Gimimas“, „Meilė turgtu“, „Karta kieme“, „Aklieji“. Kauno neigalaus jaunimo užimtumo centro „Plastinės dramos triukai“ (vadovas Virginis Bortkevičius).

18 val. „Smagiosios miniatiūros“. Kauno kurčiųjų reabilitacijos centro pantomimos kolektyvas „Pjero“. Režisierė Jūratė Raulinaitytė.

28 d., trečiadienį,

13 val. spektaklis vaikams „Pasiklydės drakonas, arba sumaištis stebuklingame miške“. Visuomeninės organizacijos „Kauno Kazio Binkio teatro“ vaikų ir jaunimo studija. Spektaklio autorė ir režisierė Nida Vita Žilinskienė. Spektaklis pritaikytas kurtiesiems.

18 val. premjera – Dž. Patriko lyrinė komedija „Keistuolė misis Sevidžž“. Kauno „Kazio Binkio teatras“. Režisierius Rimantė Štaras. Dailininkė Rimutė Skučienė.

29 d., ketvirtadienį,

12 val. premjera – pasakėlė-žaidimas mažiesiems „Pirštinė“. Senamiesčio progimnazijos dramos studija „Džiugenėlė“ ir neoklasikinio šokio teatro „Releve“ vaikų studija. Režisierė Aušra Reklaitienė. Choreografė Rasa Butrimavičiūtė.

18 val. premjera pagal to paties pavadinimo K. Binkio pjesę „Atžalynas“. Visuomeninės organizacijos „Kauno Kazio Binkio teatro“ jaunimo studijos ir buvusių narių bendras spektaklis. Režisierė Nida Vita Žilinskienė.

30 d., penktadienį,

14 val. vienos dalių spektaklis „Marcelijos gyvenimas ir meile“. Pagal J. Metlovaitės-Beresnevičienės apysaką „Mėlynos brokato užuolaidos“. Kauno krašto neigaliųjų teatras „Laumės pėda“. Režisierė Jolanta Beresnevičienė.

18 val. premjera – juodojo humorų komedija (N-16) Š. Masiškio ir G. Aleksos „Antiarhatai“. Asociacija „Teatronas“. Režisierius Gildas Aleksa.

31 d., šeštadienį,

13 val. premjera – E. De Filipo komedija „Itališkos vedybos“. Jungtinis „Kazio Binkio teatro“ ir buvusių narių spektaklis. Režisierius Rimantas Štaras. Dailininkė Rimutė Skučienė.

17 val. muzikinis spektaklis pagal Ž. Anujo pjesę „Orkestras“. Telšių „Žemaitės dramos teatras“. Režisierius Kasutytis Brazauskas.

Vyriausasis redaktorius

Viktoras Rudžiškės – tel.: (8-37) 322244, (8-610) 67255

Referentė – Aurina Venislovaite – tel. (8-37) 322244

Viktoras Rudžiškės (KAUKO LAIPTAI) – tel.: (8-610) 67255

Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoja –

Gražina Viktorai Petrošienė (TILTAI) – tel.: (8-37) 322266

Naujienų redaktoriai: Audronė Meškauskaitė – tel. (8-37) 322251,

(8-615) 24983 Andrius Jakučiūnas – tel. (8-611) 98945, el. paštas:

jakučiunas@gmail.com

Apžvalgininkai: literatūra – Jurga Tumasonytė; fotografija –

Romualdas Rakauskas; muzika – Eugenija Žakiene; kinas –

Gediminas Jankauskas; teatras – Gediminas Jankus.

Fotografas: Zenonas Baltrušis.

Stilište – Lina Navickaitė – tel. (8-37) 322251

Maketuotojas – Juozas Pužauskas – tel. (8-656) 38529

Buhalterė – Irena Kavaliauskienė – tel. (8-37) 322235, (8-656) 41705

Rėmėjai:

Kauno karuselė

Dailininkas Artūras Slapšys gimė Kaune, vėliau gyveno Čikagoje. Jo mokytojai: tėvas Juozas Slapšys, dailininkai Antanas Žąsytis ir Fotios Zemenides, kurio studijoje dvejus metus studijavo piešimą ir tapybą.

Menininko darbuose skleidžiasi istorinės temos, peizažai, fantastiniai motyvai. Be tapybos darbų, filatelistams jis žinomas ir kaip pašto ženklų kūrėjas. Su A. Slapšio kūryba galima susipažinti vartant meno albumus: „My world“, „The dark side of my mind“, „Viduramžių Lietuvos valdovai“.

O Kaune nuo kovo 13 d. dailininkas pasirodo Irenos Mikuličiūtės dailės galerijoje su istoriniais portretais. Čia veiks paro-

da „Žvilgsnis į praeitį“.

Kovo 9 d. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje ir Kauno valstybinėje filharmonijoje prirodyta Kauno dailininkų klubų „Sfinksas“ ir „Meno sparnai“ dailės darbų paroda „Atgimimas“, skirta Vasario 16-ajai ir Kovo 11-ajai paminklui. Jos organizatoriai – dailininkai Vilius Ksaveras Slavinskas ir Vytautas Stasys Laguvicius. Parodoje dalyvauja daugiau nei šimtas kūrėjų. Eksponuojami grafikos, stiklo, tekstilės, tapybos, skulptūros, keramikos darbai.

Tai istorinių žaizdų priminimas. Skausmo mūsų tautai niekada netruko. Net ir dabar. Žmogus, pasidalijęs su kitais savo skauduliais, bent jau trumpam išsilaisvina, sušvelnėja. Būrys vienminčių tokias patirtis nesunkiai paverčia euforiją keliančiais katalizato-

riais, o menui tai ypač būdinga.

Jūratė Petruškevičienė darbe „Spaudos draudimas (Graždanka)“ apie tautos skausmą kalba itin tiesiogiai: okupacija, vergovė, priekariai, genocidas... Marijus Petrauskas skulptūroje „Mociutės audinio raštai“ neanalizuoją bendrų mūsų išgyvenimą, jis tiesiog plėtoja nostalgijos temą. Retas kuris nėra turėjęs audžiantčios močiutės ar promočiutės – ir vėl prieš akis iškyla bendrumas, sasajos, tautiškumas.

Dainuoti apie tėviškę ir jos gamtą nūnai nemadinga, tačiau ši tema bent jau tautodailėje yra neišsemama ir, ko gero, niekada nebūs „išeista į atsargą“.

Baigti norėtų pakiliai ir optimistiškai, bet kartu lyg ir neatitinkant nuo realybės, „nenugrybaujant į lankas“, kur, be fermerių pramoniniu būdu auginančiu pievagrybių, daugiau jokie grybai neauga. O baigdamas

noriu pasidžiaugti Kauno ir jo apskričių kūrėjų gausa bei ügtelėjusia darbų kokybę.

Romanas AVERINCEVAS

KOVO 17 D. (ŠEŠTADIENIS) 15 val.
KAUNO KULTŪROS CENTRAS
„TAUTOS NAMAI“ (Vytulių pr. 79/Kęstučio g. 1)

VYKS TARPTAUTINĖ NIUOTAIKINGA LIUDIŠKOS MUZIKOS ŠVENTĖ
„KAZIUK, PAGROK MAN VALSŪS“

RENGINIO GLOBLIAS: KAZYS STARKEVIČIUS

DALYVAVANIAI:

folkloro grupė „AGILIA K TRASIMENOP“ (Italija), dūmaliūlinių ansamblis
CKiS Leszno (Lenkija), kapelu „AUCE“ (Latvija),
Kauno folkloro ansamblis „ŽAISIA“,
Handic ūkų kolektivas „SL. KTINIS“,
liudžiška kapela „LAUMIENA“,
muzykantas su piuklu,
Polemono vilturiškės mokyklos folkloro ansamblis
„BITULÄ“,
DRAUGAI!

<img alt="Logos of various sponsors: LKT, Nemunas, Ruta žaliosios, init, Vilnius University, TN, LRT, LRT2, LRT3, LRT4, LRT5, LRT6, LRT7, LRT8, LRT9, LRT10, LRT11, LRT12, LRT13, LRT14, LRT15, LRT16, LRT17, LRT18, LRT19, LRT20, LRT21, LRT22, LRT23, LRT24, LRT25, LRT26, LRT27, LRT28, LRT29, LRT30, LRT31, LRT32, LRT33, LRT34, LRT35, LRT36, LRT37, LRT38, LRT39, LRT40, LRT41, LRT42, LRT43, LRT44, LRT45, LRT46, LRT47, LRT48, LRT49, LRT50, LRT51, LRT52, LRT53, LRT54, LRT55, LRT56, LRT57, LRT58, LRT59, LRT60, LRT61, LRT62, LRT63, LRT64, LRT65, LRT66, LRT67, LRT68, LRT69, LRT70, LRT71, LRT72, LRT73, LRT74, LRT75, LRT76, LRT77, LRT78, LRT79, LRT80, LRT81, LRT82, LRT83, LRT84, LRT85, LRT86, LRT87, LRT88, LRT89, LRT90, LRT91, LRT92, LRT93, LRT94, LRT95, LRT96, LRT97, LRT98, LRT99, LRT100, LRT101, LRT102, LRT103, LRT104, LRT105, LRT106, LRT107, LRT108, LRT109, LRT110, LRT111, LRT112, LRT113, LRT114, LRT115, LRT116, LRT117, LRT118, LRT119, LRT120, LRT121, LRT122, LRT123, LRT124, LRT125, LRT126, LRT127, LRT128, LRT129, LRT130, LRT131, LRT132, LRT133, LRT134, LRT135, LRT136, LRT137, LRT138, LRT139, LRT140, LRT141, LRT142, LRT143, LRT144, LRT145, LRT146, LRT147, LRT148, LRT149, LRT150, LRT151, LRT152, LRT153, LRT154, LRT155, LRT156, LRT157, LRT158, LRT159, LRT160, LRT161, LRT162, LRT163, LRT164, LRT165, LRT166, LRT167, LRT168, LRT169, LRT170, LRT171, LRT172, LRT173, LRT174, LRT175, LRT176, LRT177, LRT178, LRT179, LRT180, LRT181, LRT182, LRT183, LRT184, LRT185, LRT186, LRT187, LRT188, LRT189, LRT190, LRT191, LRT192, LRT193, LRT194, LRT195, LRT196, LRT197, LRT198, LRT199, LRT200, LRT201, LRT202, LRT203, LRT204, LRT205, LRT206, LRT207, LRT208, LRT209, LRT210, LRT211, LRT212, LRT213, LRT214, LRT215, LRT216, LRT217, LRT218, LRT219, LRT220, LRT221, LRT222, LRT223, LRT224, LRT225, LRT226, LRT227, LRT228, LRT229, LRT230, LRT231, LRT232, LRT233, LRT234, LRT235, LRT236, LRT237, LRT238, LRT239, LRT240, LRT241, LRT242, LRT243, LRT244, LRT245, LRT246, LRT247, LRT248, LRT249, LRT250, LRT251, LRT252, LRT253, LRT254, LRT255, LRT256, LRT257, LRT258, LRT259, LRT260, LRT261, LRT262, LRT263, LRT264, LRT265, LRT266, LRT267, LRT268, LRT269, LRT270, LRT271, LRT272, LRT273, LRT274, LRT275, LRT276, LRT277, LRT278, LRT279, LRT280, LRT281, LRT282, LRT283, LRT284, LRT285, LRT286, LRT287, LRT288, LRT289, LRT290, LRT291, LRT292, LRT293, LRT294, LRT295, LRT296, LRT297, LRT298, LRT299, LRT300, LRT301, LRT302, LRT303, LRT304, LRT305, LRT306, LRT307, LRT308, LRT309, LRT310, LRT311, LRT312, LRT313, LRT314, LRT315, LRT316, LRT317, LRT318, LRT319, LRT320, LRT321, LRT322, LRT323, LRT324, LRT325, LRT326, LRT327, LRT328, LRT329, LRT330, LRT331, LRT332, LRT333, LRT334, LRT335, LRT336, LRT337, LRT338, LRT339, LRT340, LRT341, LRT342, LRT343, LRT344, LRT345, LRT346, LRT347, LRT348, LRT349, LRT350, LRT351, LRT352, LRT353, LRT354, LRT355, LRT356, LRT357, LRT358, LRT359, LRT360, LRT361, LRT362, LRT363, LRT364, LRT365, LRT366, LRT367, LRT368, LRT369, LRT370, LRT371, LRT372, LRT373, LRT374, LRT375, LRT376, LRT377, LRT378, LRT379, LRT380, LRT381, LRT382, LRT383, LRT384, LRT385, LRT386, LRT387, LRT388, LRT389, LRT390, LRT391, LRT392, LRT393, LRT394, LRT395, LRT396, LRT397, LRT398, LRT399, LRT400, LRT401, LRT402, LRT403, LRT404, LRT405, LRT406, LRT407, LRT408, LRT409, LRT410, LRT411, LRT412, LRT413, LRT414, LRT415, LRT416, LRT417, LRT418, LRT419, LRT420, LRT421, LRT422, LRT423, LRT424, LRT425, LRT426, LRT427, LRT428, LRT429, LRT430, LRT431, LRT432, LRT433, LRT434, LRT435, LRT436, LRT437, LRT438, LRT439, LRT440, LRT441, LRT442, LRT443, LRT444, LRT445, LRT446, LRT447, LRT448, LRT449, LRT450, LRT451, LRT452, LRT453, LRT454, LRT455, LRT456, LRT457, LRT458, LRT459, LRT460, LRT461, LRT462, LRT463, LRT464, LRT465, LRT466, LRT467, LRT468, LRT469, LRT470, LRT471, LRT472, LRT473, LRT474, LRT475, LRT476, LRT477, LRT478, LRT479, LRT480, LRT481, LRT482, LRT483, LRT484, LRT485, LRT486, LRT487, LRT488, LRT489, LRT490, LRT491, LRT492, LRT493, LRT494, LRT495, LRT496, LRT497, LRT498, LRT499, LRT500, LRT501, LRT502, LRT503, LRT504, LRT505, LRT506, LRT507, LRT508, LRT509, LRT510, LRT511, LRT512, LRT513, LRT514, LRT515, LRT516, LRT517, LRT518, LRT519, LRT520, LRT521, LRT522, LRT523, LRT524, LRT525, LRT526, LRT527, LRT528, LRT529, LRT530, LRT531, LRT532, LRT533, LRT534, LRT535, LRT536, LRT537, LRT538, LRT539, LRT540, LRT541, LRT542, LRT543, LRT544, LRT545, LRT546, LRT547, LRT548, LRT549, LRT550, LRT551, LRT552, LRT553, LRT554, LRT555, LRT556, LRT557, LRT558, LRT559, LRT560, LRT561, LRT562, LRT563, LRT564, LRT565, LRT566, LRT567, LRT568, LRT569, LRT570, LRT571, LRT572, LRT573, LRT574, LRT575, LRT576, LRT577, LRT578, LRT579, LRT580, LRT581, LRT582, LRT583, LRT584, LRT585, LRT586, LRT587, LRT588, LRT589, LRT590, LRT591, LRT592, LRT593, LRT594, LRT595, LRT596, LRT597, LRT598, LRT599, LRT600, LRT601, LRT602, LRT603, LRT604, LRT605, LRT606, LRT607, LRT608, LRT609, LRT610, LRT611, LRT612, LRT613, LRT614, LRT615, LRT616, LRT617, LRT618, LRT619, LRT620, LRT621, LRT622, LRT623, LRT624, LRT625, LRT626, LRT627, LRT628, LRT629, LRT630, LRT631, LRT632, LRT633, LRT634, LRT635, LRT636, LRT637, LRT638, LRT639, LRT640, LRT641, LRT642, LRT643, LRT644, LRT645, LRT646, LRT647, LRT648, LRT649, LRT650, LRT651, LRT652, LRT653, LRT654, LRT655, LRT656, LRT657, LRT658, LRT659, LRT660, LRT661, LRT662, LRT663, LRT664, LRT665, LRT666, LRT667, LRT668, LRT669, LRT670, LRT671, LRT672, LRT673, LRT674, LRT675, LRT676, LRT677, LRT678, LRT679, LRT680, LRT681, LRT682, LRT683, LRT684, LRT685, LRT686, LRT687, LRT688, LRT689, LRT690, LRT691, LRT692, LRT693, LRT694, LRT695, LRT696, LRT697, LRT698, LRT699, LRT700, LRT701, LRT702, LRT703, LRT704, LRT705, LRT706, LRT707, LRT708, LRT709, LRT710, LRT711, LRT712, LRT713, LRT714, LRT715, LRT716, LRT717, LRT718, LRT719, LRT720, LRT721, LRT722, LRT723, LRT724, LRT725, LRT726, LRT727, LRT728, LRT729, LRT730, LRT731, LRT732, LRT733, LRT734, LRT735, LRT736, LRT737, LRT738, LRT739, LRT740, LRT741, LRT742, LRT743, LRT744, LRT745, LRT746, LRT747, LRT748, LRT749, LRT750, LRT751, LRT752, LRT753, LRT754, LRT755, LRT756, LRT757, LRT758, LRT759, LRT760, LRT761, LRT762, LRT763, LRT764, LRT765, LRT766, LRT767, LRT768, LRT769, LRT770, LRT771, LRT772, LRT773, LRT774, LRT775, LRT776, LRT777, LRT778, LRT779, LRT780, LRT781, LRT782, LRT783, LRT784, LRT785, LRT786, LRT787, LRT788, LRT789, LRT790, LRT791, LRT792, LRT793, LRT794, LRT795, LRT796, LRT797, LRT798, LRT799, LRT800, LRT801, LRT802, LRT803, LRT804, LRT805, LRT806, LRT807, LRT808, LRT809, LRT810, LRT811, LRT812, LRT813, LRT814, LRT815, LRT816, LRT817, LRT818, LRT819, LRT820, LRT821, LRT822, LRT823, LRT824, LRT825, LRT826, LRT827, LRT828, LRT829, LRT830, LRT831, LRT832, LRT833, LRT834, LRT835, LRT836, LRT837, LRT838, LRT839, LRT840, LRT841, LRT842, LRT843, LRT844, LRT845, LRT846, LRT847, LRT848, LRT849, LRT850, LRT851, LRT852, LRT853, LRT854, LRT855, LRT856, LRT857, LRT858, LRT859, LRT860, LRT861, LRT862, LRT863, LRT864, LRT865, LRT866, LRT867, LRT868, LRT869, LRT870, LRT871, LRT872, LRT873, LRT874, LRT875, LRT876, LRT877, LRT878, LRT879, LRT880, LRT881, LRT882, LRT883, LRT884, LRT885, LRT886, LRT887, LRT888, LRT889, LRT890, LRT891, LRT892, LRT893, LRT894, LRT895, LRT896, LRT897, LRT898, LRT899, LRT900, LRT901, LRT902, LRT903, LRT904, LRT905, LRT906, LRT907, LRT908, LRT909, LRT910, LRT911, LRT912, LRT913, LRT914, LRT915, LRT916, LRT917, LRT918, LRT919, LRT920, LRT921, LRT922, LRT923, LRT924, LRT925, LRT926, LRT927, LRT928, LRT929, LRT930, LRT931, LRT932, LRT933, LRT934, LRT935, LRT936, LRT937, LRT938, LRT939, LRT940, LRT941, LRT942, LRT943, LRT944, LRT945, LRT946, LRT947, LRT948, LRT949, LRT950, LRT951, LRT952, LRT953, LRT954, LRT955, LRT956, LRT957, LRT958, LRT9